

PŘIPRAVOVANÉ AKCE

20. 7. So	Ovčácké slavnosti Nepomuk, zahrada arciděkanství
20. 7. So	NT plemenných beranů a kozlů Rohlíny u Turnova
27. - 28. 7.	Výstava ovcí a koz Horšovský Týn, areál ČSCH
2. - 4. 8.	Krajská výstava ovcí a koz Moravskoslezského kraje - „Gorolski Święta“, 77. mezinárodní folklorní setkání Jablunkov
15. - 18. 8. Čt - Ne	AGROKOMPLEX Nitra, Slovenská republika
17. 8. So	Celostátní výstava plemen ovcí a koz OVENÁLIE 2024
20. 8. Út	Klasifikace plemenných beranů ze stáje, Valašská Bystřice
20. 8. Út	NT plemenných kozlů AN, srovnávací hodnocení, Modletice-Slavonice
22.-27. 8. 2024 Čt - Út	Země živitelka 2024, České Budějovice
23. 8. Pá	Soutěž v rychlostním stříhání ovcí na výstavě Země Živitelka
24. 8. So	Mistrovství Gorolů ve stříhání ovcí, Nýdek
25. 8. Ne	Šampionát beranů ZW na výstavě Země živitelka, Ovčácký den na Země živitelce
25. 8. Ne	NT beranů Země živitelka
02. 9. Po	Klasifikace beranů ze stáje Kvisová, Žumberk-Částkov
05. 9. Čt	Klasifikace beranů ze stáje Benešová, Brocno
07. 9. So	NT plemenných beranů a kozlů Podvihov
07. 9. So	NT plemenných kozlů Sosnová
08. 9. Ne	NT plemenných kozlů Náchod
10. 9. Út	NT plemenných kozlů Nezvěstice
11. 9. St	NT plemenných kozlů Morkovice
12. 9. Čt	NT plemenných kozlů Tábor, areál SZŠ
13.-14. 9. Pá-So	Hradecké dožínky, Krajská výstava ovcí a koz Královéhradeckého sdružení
14. 9. So	NT plemenných beranů a kozlů na Zlobici
14. 9. So	Klasifikace beranů ze stáje Menčíková, Broumov
16.-18. 9. Po-St	Kurz stříhačů ovcí na Zlobici
19. 9. Čt	Krajská výstava Kraje Vysočina, NT beranů a kozlů Radešínská Svatka
21. 9. So	NT plemenných beranů a kozlů, ENT plemenných beranů charollais, Sedlčany
25. 9. St	NT plemenných beranů a kozlů Rožnov pod Radhoštěm
27. 9. Pá	Klasifikace plemenných beranů LA ze stáje Farma Prokeš, Smilovice
28. 9. So	Krajská výstava ovcí a koz Libereckého kraje, Svatováclavský trh plemenných beranů a kozlů, Pěnčín u Jablonce nad Nisou
28. 9. So	NT plemenných beranů a kozlů, Strakonice
28. 9. So	NT plemenných beranů a kozlů Helvíkovice
02. 10. St	NT plemenných beranů Žabčice
03. - 06. 10.	Celostátní výstava ovcí a koz Lysá nad Labem, Náš chov 2024 (Čt-Ne)
03. 10. Čt	ENT plemenných beranů zwartbles, ENT plemenných beranů texel, NT plemenných beranů masných a kombinovaných plemen
04. 10. Pá	ENT plemenných beranů clun forest, NT kozlů, předvádění plemen ovcí a koz, předávání ocenění šampionům výstavy a nejlepším kolekcím, Národní šampionát zakrslých koz holandského typu, včetně ENT plemenných kozlů
05. 10. So	Národní šampionát romanovských ovcí, včetně ENT plemenných beranů
05. 10. So	Klasifikace plemenných beranů ze stáje, Slušovice
06. 10. Ne	Národní šampionát anglonubijských koz

OBSAH

Kontakty	2
Úvodník	
Úvodník	3
Uznání České republiky jako členského státu se zanedbatelným rizikem ke klasické klusavce	3
Ze života Svazu	
Střípky z krajského členského shromáždění MSK	4
Konference Krajského sdružení Jihomoravského kraje	6
Z domova	
Veletřhy TECHAGRO, SILVA REGINA a BIOMASA	6
Ovčácké slavnosti v Babiččině údolí	8
Nákupní trh Michlova Huť	10
Jarní setkání klubu zwartbles 2024	10
Májové slavnosti na Kozí farmě Úvalno	12
Jubilejní 20. jarní výstava romanovských ovcí	14
Jarmark v Košařískách	17
Farma Vrbětice pořádala Selský deň	19
Otevřené mistrovství ČR ve stříži ovcí - Vrbětice	22
Nákupní trh na plemenné berany a kozly - Sedlčany	24
Ze zahraničí	
ME pasení ovcí tradičním stylem, Hortobágy, Maďarsko	25
Odborný zájezd chovatelů do Srbska	26
Agri Fair Malta 2024	35
Pořád je co se učít	
Význam andrológie v chove oviec a kôz	36
Máme se bát metanu?	38
Jak je u nás	
Farma Mazanec	40
Kozí farma rodiny Špatných - Ekofarma KOFA	42
Veterinář nám radí	
Pseudotuberkulóza ve stádech ovcí	43
GoSheePar - nový výzkumný projekt zaměřený na parazity ovcí a koz	45
Inspirace z Velké Británie	
Příprava beranů na připouštění a vrba - zdroj kobaltu	46
Vlnářské tvořivé okénko	
Barevné vlněné dredy	49
Ovčácké slavnosti - jak si zjednodušit jejich organizaci a mít z nich maximální užitek?	50
Čtenáři nám píší	
Kozím a ovčím mlékem k uzdravení	51
Studentka Agáta, Ruce	52
Úřední deska	
Zápis z členské schůze - shromáždění delegátů SCHOK z.s.	54
Zpráva o činnosti SCHOK z.s. v roce 2023	56
Zpráva o hospodaření za rok 2023	59
Zpráva Revizní komise SCHOK z.s.	61
Program činnosti SCHOK z.s. na rok 2024	62
Výhled hospodaření SCHOK z.s. v roce 2024	62
Připravované akce	
Ovčácké slavnosti v Nepomuku	63
Ovenálie Zlobice 2024	64
Gorolski Święta	66
Svatováclavský nákupní trh a výstava ovcí a koz	67
Kalendář závodů v pasení pro rok 2024	68
Svaz na Zemi živitelce 2024	68
Náš chov 2024	70
Společenská rubrika	
Jubilea na farmě DoRa v Ratibořicích	71
Padesátiny Ing. Josefa Šlejtra	74
Gratulujeme - Ing. Jan Švéda	74
Miroslav Vjater sedmdesátníkem	75
Osmdesátiny Ing. Zdeňka Hrdého	76
Sedmdesátiny Vítězslava Tomise	76
Rozloučení s Jirkou Kopeckým	76
Rozloučení s panem Josefem Faltýnkem	77
Omluva z redakce Zpravodaje	77
Gratulujeme našim jubilantům v prvním pololetí roku 2024	78
Inzerce	78

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko
e-mail: info@schok.cz, www.schok.cz
IČO 63109859, DIČ CZ 63109859
Bankovní spojení: Raiffeisenbank 6653093002/5500

vedení plemenných knih ovcí

Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice
Hana Vystrčilová, tel.: 777 754 801
e-mail: pkovce@schok.cz

vedení plemenných knih koz

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko
Šárka Kořínková, tel.: 777 754 813
e-mail: pkkoz@schok.cz

Předsednictvo SCHOK z.s.

Předseda

Ing. Richard Konrád, tel.: 777 754 802,
e-mail: konrad@schok.cz

1. místopředseda

Ing. Tomáš Klíma, tel.: 602 321 507,
e-mail: klima@schok.cz

2. místopředseda

Ing. Roman Ciešlar, tel.: 777 754 823,
e-mail: cieslar@schok.cz

Ředitel

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821, e-mail: huml@schok.cz

Spolková rada SCHOK z.s.

Ing. Richard Konrád, Ing. Tomáš Klíma, Ing. Roman Ciešlar

Středočeský kraj

Petr Kříž, tel.: 603 825 187, e-mail: ovce.pk@seznam.cz

Jihočeský kraj

Ing. Jan Vejčík, tel.: 721 100 001, e-mail: info@puvodnivalaska.cz

Plzeňský a Karlovarský kraj

Ing. Václav Kovář, tel.: 725 990 159, e-mail: info@arbocom.cz

Ústecký kraj

Jan Hála, tel.: 777 826 300, e-mail: uestecky@schok.cz

Liberecký kraj

Josef Pulíček ml., tel.: 723 063 442,
e-mail: josef.pulicek2@farmapencin.cz

Královéhradecký kraj

Milada Kvirencová, tel.: 604 706 642,
e-mail: milada.kvirencova@seznam.cz

Pardubický kraj

Michaela Kvisová, tel.: 777 664 636,
e-mail: info@romanovsheep.cz

Vysočina

Ing. Marie Jahodová, tel.: 606 314 379,
e-mail: marie.jahodova@email.cz

Jihomoravský kraj

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821,
e-mail: huml@schok.cz

Zlínský kraj

Pavel Slovák, tel.: 606 951 454, e-mail: slovak.pavel@volny.cz

Moravskoslezský kraj

Martin Carbol, tel.: 724 838 791, e-mail: 321.martin@seznam.cz

Předseda PKO

Ing. Martin Hošek, Ph.D. tel.: 777 754 809, 606 319 882,
e-mail: hosek@mendelu.cz

Předseda PKK

Ing. Ladislav Strnad, tel.: 777 754 855,
e-mail: strnad@schok.cz

Revizní komise Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.

Předseda

Mgr. Ján Kováč, tel.: 777 754 808, e-mail: kovac@schok.cz

Členové RK

Ing. Nikola Havrdová, tel.: 607 592 105, e-mail: havrdh@fzt.jcu.cz
Ing. Petr Kotlaba, tel.: 731 159 641, e-mail: kotlaba@agrotrans.cz
Radek Říha, tel.: 728 492 496, e-mail: radek.riha71@gmail.com
Stanislav Zámečník, tel.: 602 733 627,
e-mail: stanislav.zamecnik@seznam.cz

ZPRAVODAJ SVAZU CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ z.s.,

vydává:

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., zapsán ve spolkovém registru Městského soudu v Praze, oddíl L, vložka 74909,
redakce: SCHOK z.s., Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice, www.schok.cz, e-mail: info@schok.cz,
evidováno u Ministerstva kultury ČR pod č. MK ČR E 12925
ISSN 1213-371X

Neprodejně! Zpravodaj je určen členům Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.,
roční členský příspěvek SCHOK z.s. je 450 Kč, příspěvky na rok 2024 můžete poukázat na účet Svazu u Raiffeisenbank
6653093002/5500 (variabilní symbol Vám bude přidělen po dohodě s redakcí – Vlasta Konrádová)
nebo je zaplatit složenkou.

Redakce zpravodaje nezodpovídá za obsah inzerátů.

Redakční rada:

Ing. Richard Konrád, Ing. Vít Mareš, Ing. Jiří Huml, Ing. Tomáš Klíma,
Ing. Martin Hošek, Ph.D., Ing. Roman Ciešlar, Ing. Ladislav Strnad, Mgr. Iva Oukropcová – redaktor

Grafická úprava a tisk:

SET SERVIS centrum reklamy a tisku s.r.o., Helvíkovice 113, 564 01 Žamberk, e-mail: studio@setservis.cz, www.setservis.cz

Distribuce:

5P Agency, Pražákova 876/66, 639 00 Brno
Do tisku předáno 19. 6. 2024, náklad 1050 ks
Uzávěrka příštího čísla: 5. 9. 2024

■ ÚVODNÍK

Vážení chovatelé, vážení čtenáři,

započali jsme období, kdy mají naše chované ovce a kozy spoustu práce s vlastním odchovem svých potomků a s veškerou péčí se jim věnují. Tento rok byl obzvláště nadprůměrně klimaticky teplý a prakticky jsme nezaznamenali jarní období, ale okamžitý příchod letního počasí. Pastervní areály rychle zezelenaly a pastva nahradila krmení objemným krmivem a tím nám zůstaly zásoby na další období. Vše se zhruba o měsíc posunulo oproti jiným rokům a příroda se velmi rychle probudila k vegetativní funkci a produkci. Vodní deficit se z brzkého suchého jara pomalu vyrovnává a pevně věříme, že vody vystačí na celé roční období, což nám zabezpečí dobrý nárůst zelené píce pro přímé krmení svěřených zvířat, a hlavně pro výrobu kvalitních objemných krmiv pro další zimní období. Kvalita těchto objemů je hlavním prvkem v ekonomickém chodu farmy a zabezpečení hlavních výživových potřeb pro malé přežvýkavce, kteří jsou na tomto způsobu krmení závislí. Již dnes vidíme, že máme zvířata v dobré kondici a přírůstky jehňat a kůzlat odpovídají našim představám.

V tomto čísle chci zmínit problematiku, která nás již několik let sužuje: problematika vlka se rozšiřuje po celém území ČR, časté útoky decimují naše chovy ovcí a koz a také jiné druhy hospodářských zvířat, hlavně v pastervních areálech. Velmi často sledujeme rušení a pokles stavů naší tak preferované skupiny malých přežvýkavců. Po náročných

a dlouhých vyjednáváních na nejvyšších pozicích MZe a MŽP, kde se v posledním období dosáhlo nemalých výsledků, bylo v tomto roce umožněno využít, již v druhém kole, čerpání financí prostřednictvím újmové vyhlášky. Žádosti za rok 2023 se podávaly do 2. 4. 2024 a finanční vyrovnání bylo značně navýšeno, což patřičně ohodnotí naši těžkou práci ve ztížených podmínkách s výskytem této šelmy. Již lze konstatovat, že v některých regionech jsou žádosti schváleny a taktéž i chovatelům proplaceny v nově schválených tarifech. Pokračují rovněž výzvy z OPŽP, kde si chovatelé mohou nárokovat finanční podporu na zabezpečení svých chovaných malých přežvýkavců a tím si standardním způsobem ochránit svůj živý inventář.

V termínu 18. 4. 2024 jsme se rovněž zúčastnili významné mezinárodní konference „Reminder - Transnationales Frühlingssymposium“, která se konala v Bad Aussee (Rakousko) a týkala se celoevropské problematiky vlka obecného a s tím spojené možné regulace a celkového pohledu na jeho výskyt a komplikace v chovech hospodářských zvířat. Za naší republiku se ujal slova člen našeho Svazu René Zimmel, kde jeho přednáška sklídila obrovské ovace. Příklady našich postojů, řešení finančních podpor a osvěty v rámci ČR byly pro jiné členské státy vodítkem k další spolupráci.

Přeji hodně sil v dalším chovatelském období a spoustu úspěchů ve Vašich chovech

Ing. Roman Cieslar

AKTUALITA

Vážení chovatelé,

ve skladu distribuce veterinárních léčiv Českomoravské společnosti chovatelů, a.s., Hradištko, je omezená zásoba antiparazitika FIRST DRENCH 5 litrů (výrobce Virbac Australia, účinná látka Praziquantel a Levamisol) určeného k léčbě parazitóz ovcí (nematoda, tasemnice, *Moniezia expansa*). Trvanlivost léčiva je duben 2026.

Tento neregistrovaný veterinární přípravek lze vydat pouze po předložení „Rozhodnutí veterinární správy“, které získá veterinární lékař na základě „Žádosti o povolení výjimky na dovoz a použití neregistrovaného LP“, zaslané na ÚVS Praha.

Bližší informace: MVDr. Pavlína Dorčáková.

e-mail: dorcakova@cmsch.cz

tel: 607 777 717

Uznání České republiky jako členského státu se zanedbatelným rizikem ke klasické klusavce

V ústředním věstníku EU dne 11. 4. 2024 vstoupilo v platnost prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/877, kterým se mění příloha VIII nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, týkajícího se schválení statusu zanedbatelného rizika klasické klusavky v Česku. České republice je tímto přiznán status zanedbatelného rizika ke klasické klusavce pro celé území. To znamená, že všechna hospodářství ovcí a koz v ČR budou uznána jako hospodářství prostá.

Přemísťování ovcí a koz v rámci ČR a EU vzhledem k TSE:

Přemísťování ovcí a koz v rámci ČR vzhledem k TSE nebude nijak omezeno (s výjimkou hospodářství s vysloveným podezřením na TSE). Ovce a kozy určené pro všechna zamýšlená použití s výjimkou okamžité porážky, určené pro členské státy se zanedbatelným rizikem klasické klusavky:

a) pocházejí z hospodářství se zanedbatelným rizikem klasické klusavky; nebo

b) pocházejí z členského státu nebo oblasti členského státu se zanedbatelným rizikem klasické klusavky; nebo

c) v případě ovcí mají genotyp prionového proteinu ARR/ARR a v případě koz nesou alespoň jednu z alel K222, D146 nebo S146, pokud nepocházejí z hospodářství podléhajícího omezením podle přílohy VII, kapitoly B, bodů 3 a 4 nařízení 999/2001.

Odchylně od uvedených bodů a) - c): je možné přemístit do ČR ovce a kozy, které jsou ohroženým plemenem za podmínek stanovených v příloze VIII, kapitole A, oddílu A, bodu 4.1 písm. d) nařízení 999/2001 (tuto výjimku by musela udělit ÚVS).

Jiná výjimka pro přemísťování ovcí a koz nebude umožněna. To znamená, že v případě přemísťování ovcí a koz jiných než jatečných do ČR, musí tyto zvířata (krom výjimky uvedené výše) pocházet z hospodářství se zanedbatelným rizikem klasické klusavky nebo členského státu se zanedbatelným rizikem klasické klusavky (Rakousko, Švédsko, Finsko), nebo musí být doložen genotyp zvířat podle bodu c) výše. Toto platí jak pro plemenné, tak i pro výkrmové ovce nebo kozy. Pokud budou do ČR přemísťovány ovce a kozy za účelem porážky, nemusí tato zvířata splňovat výše uvedené garance, ale musí být přemísťována přímo na jatky. Nelze tedy přemístit zvířata bez garance na hospodářství s tím, že budou určena k domácí porážce.

V certifikátech TRACES musí být vždy uvedeny příslušné zdravotní garance ke klasické klusavce (týká se i dovozu ze zemí mimo EU - třetí země).

Podrobnější informace jsou na webu schok.cz nebo nařízení EU 877/2024.

OVČÁCKÉ SLAVNOSTI V BABIČČINĚ ÚDOLÍ

Poslední dubnovou sobotu jsme se sjeli do Ratibořic, kde jsme spolupořádali každoroční slavnosti spojené s Dnem Země. Babiččino údolí je doslova předurčeno pro ukázky zvířat a tradičních řemesel, pro ukázku jiného způsobu života.

Celou akci jsme pojali tradičně, zajistili jsme přehlídku zvířat z našich chovů, celkem se prezentovalo 34 ovcí a koz jednácti plemen od devíti chovatelů. Vedle výstavy byla ukázka stříže ovcí, u mlýna předvádělo dovednost šest zpracovatelů vlny a na louce za pomníkem babičky v malebné kulise jsme návštěvníkům ukázali pasení s borderkou a ovečkami skudde.

Celý tým, který se podílel na organizaci, odvedl parádní práci a patří jim za to dík. Pouze kontrolou ze SVS jsme byli

ráno chvíli zaskočení, ale i to se podařilo zvládnout, protože o vystavovaná zvířata se naši hoši dobře postarali a veterinární dohled byl zajištěný.

Nově jsme měli vlněnou dílničku pro děti a protože na ni stála chvílemi i fronta, musíme ji do budoucna rozšířit.

Počasí nám přálo, do údolí za námi přišlo přes 1600 návštěvníků. Ale víc poví fotografie...

Za Krajské sdružení Královéhradeckého kraje
Milada Kvirencová
Foto: Adéla Makaloušová, Martin Špelda

Letošní ročník měl rekordní účast 1600 návštěvníků

Důkladná kontrola zvířat paní doktorkou Evou Jirmanovou se vyplatila

Na plstění se stála fronta..

V Babiččině údolí je krásně

Pohoda burských koz Honzy Dománě

Kuba Toms předvedl stříhání na výbornou

Milan Domáň v netradiční roli

Tradice pomáhá držet Anička Tůmová

Skupina texelů v zámecké zahradě Babiččina údolí

Nová posila týmu - Tereza Štursová

Kovář Honza Jirman

Vlněnou dílničku zajistila Markéta Poláčková

Zaučení nové adepty stříhání

NT MICHLOVA HUŤ

Na letošním NT šumavské ovce na Michlově Huti převedli své berany jen dva chovatelé. Domácí Jan Novák a nováček Alena Pavlásková z Horní Němčice. Ale i tak byla, jak už je zvykem, úroveň klasifikovaných beranů velmi vysoká. Z 21 předvedených beranů bylo hodnoceno výslednou třídou ER 3 berani, EA 12, EB 5 a jeden beran si odnesl výslednou třídu IA. O chovatelské vyspělosti svědčí i to, že 21 beranů

bylo v devíti liniích. Ledové muže jsme tentokrát předběhli, takže počasí bylo bezvadné, ze strany pořadatelské rodiny Nováků vše od přípravy trhu po občerstvení perfektní. Po skončení trhu proběhla členská schůze Klubu chovatelů šumavské ovce, kterou řídil hodnotitel a předseda klubu Ing. Antonín Vejčík. Přejí všem chovatelům ovcí a šumavek zvláště úspěšný chovatelský rok a na příštím trhu na Michlovce na shledanou.

Text a foto: Ing. Milan Pokorný

JARNÍ SETKÁNÍ KLUBU ZWARTBLES 2024

Tohoroční jarní setkání Klubu chovatelů plemene zwartbles se uskutečnilo 17. 5. v jižních Čechách. Hostitelem a hostitelkou letos byli Antonín a Hana Nalezených z Novosedel nad Nežárkou. Byli jsme u nich již podruhé, poprvé klubovou sešlost hostili již před deseti lety. A protože se k tomu přihlásili již před rokem na klubovém setkání u Nezbedových, mnozí se těšili celý rok na další milé setkání v poklidné víscie kousek od Třeboně.

Náměstí v Třeboně

Toník se věnuje hospodaření a práci v lese, hospodaří společně s bratrem v jednom hospodářství, každý se svými zvířaty. Vedle pěkného stádečka zwartblesů jsme mohli obdivovat rozrůstající se stádo krav bez tržní produkce mléka s telátky, několik koní vlastních i na ustájení, hejno hus, hezký strojový park a řadu vychytávek. Tradičně jsme diskutovali oplocení, možnosti napájení zvířat na vzdálenějších pastvinách, sousedské vztahy. Mnohé zaujalo, jak u Nalezených řeší cesty a zpevněné plochy z vyřazených betonových elektrických sloupů.

Ale jinak tradičně klubově sprchlo, ochladilo se, tak jsme většinu času nasávali teplo a další zdroje energie pod malebným posezením s pípou, grilem a krásnou zděnou píckou na cokoliv. Hostitelka paní Hanka se postarala o bohaté pohoštění, hostitel zdatně zaléval, všichni museli být spokojeni! Čas mezi jednou a sedmou hodinou utekl jako voda, zvláště když se řešil zwartbles, přestože je nejlepší!

Naplánovanou schůzi jsem chtěl odbýt za 15 minut, ale byla z toho téměř hodinová bitva o úpravu standardu. Zdá se, že klub bude mít po dvou letech konečně zvolenou zástupkyni do RPKO, což je možná zásadnější změna než možnost srazit jednu třídu za prodloužení bílé na ocásku beránkům do dvou třetin jeho délky, přičemž dosud je to striktně vyřazující znak. Pokud změna projde schvalovacím kolečkem, bude platná od chovné sezóny 2025.

Po příjemném odpoledni se osazenstvo přesunulo do nedalekého penzionu Myslivna, kde proběhla večeře, další diskuze a volná zábava až do rána! V sobotu za poměrně slušného počasí se železné jádro klubu vydalo na obhlídku Třeboně, včetně pivovaru Regent, mnoha pamětihodností, jako např. hrobky rodu Schwarzenbergů a další.

Děkuji hostitelce a hostiteli za milé přijetí a zajištění zázemí pro stále se rozrůstající počet chovatelů a příznivců skvělého plemene zwartbles. Ještě jsme se nerozhodli, kde se sejeme za rok, ale kujme pikle, kujme pikle, už začalo!

Ing. Martin Hošek, Ph.D.

Předseda klubu chovatelů zwartbles

Foto: Veronika Kubásková, Pavla Kožnarová, Antonín Nalezený

Hrobka Schwarzenbergů

Posezení u Nalezených

Prohlídka farmy

Klub chovatelů ovcí plemene zwartbles

MÁJOVÉ SLAVNOSTI NA KOZÍ FARMĚ ÚVALNO

Vážení čtenáři,

rádi bychom vám popsali nedávné Májové slavnosti na Kozí farmě v Úvalně, které se konaly 11. května 2024 u příležitosti oslavy 10. výročí založení naší farmy. Tato akce se těšila velkému zájmu návštěvníků a my jsme byli nadšeni, že jsme mohli ukázat, jak to na naší malé farmě zaměřené převážně na chov mléčných koz, produkci a zpracování koziho mléka chodí.

Velký úspěch nám zajistilo vedení Krajského sdružení chovatelů ovcí a koz pro MSK kraj, kteří pro všechny přítomné navařili výtečný guláš přímo na farmě v kotlíku nad otevřeným ohněm. Tento guláš měl tak ohromný úspěch, že jeden kotlík nestačil a musel se vařit přídatek. Jmenovitě bychom chtěli poděkovat Daniele Dzikové a manželům Carbolovým a Tomisovým.

Vedení Krajského sdružení SCHOK pro MSK kraj u přípravy kotlíkového guláše

Během celých slavností jsme nechali otevřené brány naší farmy, díky čemuž návštěvníci mohli nahlédnout do chléva a osobně se seznámit s naším stádem na pastvině. Já s manželem jsme doprovázeli program komentovanými prohlídkami farmy, kdy jsme odpovídali na zvědavé otázky návštěvníků.

Další významnou účastnicí byla Jana Suchá alias Vlněnka z Kunzova, která vedla dílničku s plstěním a měla stánek se svými krásnými výrobky z vlny. Paní Lada Teichmannová z Farmy pod Radhoštěm také přijela se svými praktickými výrobky z vlny.

Nedílnou součástí našich slavností byli manželé Křenkovi ze Stránského z.s., kteří pro návštěvníky připravili bohatý a zajímavý program. Paní Křenková kromě své dílničky s plstěním předvedla ukázkou pasení ovcí svým psem. Pan Křenek pak předvedl své mistrovství ve stříhání ovcí a nebál se obohatit své vystoupení i vtipem, což u diváků sklídilo velký úspěch.

Velkým lákadlem bylo skákání do sena pro malé i velké, kde bylo po celou dobu slavností plno. Nechyběla ani cimbállovka a odpolední tematická soutěž v dojení na realistických dojících koziích simulátorech. Během akce byla k dispozici naše pojízdná prodejna s oceněnými výrobky z koziho mléka a také sladký bar s cheesecaky a makronkami z našich výrobků. Tato akce byla uspořádána pro všechny věkové kategorie tak, aby si každý přišel na své a Májové slavnosti si užil.

Byli jsme mile překvapeni, kolik lidí k nám na farmu zavítalo a zajímalo se o dění na farmě. Svědčí o tom naše vyprodaná prodejna. Tyto slavnosti byly opravdu velkým přínosem pro to, abychom mohli ukázat a přiblížit lidem toto řemeslo a jak to na malých farmách funguje. Byla to pro nás výborná reklama.

Velké díky patří také obci Úvalno, která nám na akci propůjčila stany, lavice a stoly.

Děkujeme všem účastníkům i návštěvníkům za skvělou atmosféru a už teď se těšíme na další podobné akce u nás na farmě.

Text: manželé Štastní
foto: archiv akce

Nezapomenutelný pohled na náš plný dvůr na farmě

Paní Jana Suchá s paní Teichmannovou

Odpolední soutěž v dojení na čas na dojicích simulátorech

Paní Křenková a její ukázka pasení se psem

Manželé Křenkovi u ukázky stříhání ovcí

Ukázka našich zvířat, která jsou mimo dojně stádo

Náš fotokoutek potěšil mnohé

Skákání do sena mělo obrovský úspěch zejména u dětí

O ukázku pasení se psem a stříhání ovcí byl opravdu velký zájem

JUBILEJNÍ 20. JARNÍ VÝSTAVA ROMANOVSKÝCH OVCÍ

Po roce se chovatelé romanovek opět sešli v Tehově a 18. května 2024 uspořádali „Jarní výstavu romanovských ovcí“. Je to již druhá výstava, která se uskutečnila při akci Den Farmy, kterou každoročně pořádá Farma Tehov. Jak jsme se mohli opět přesvědčit, bylo to dobré rozhodnutí a tato symbióza se ukázala jako velmi výhodná. Farmu navštívila i přes nepřízeň počasí bezmála tisícovka návštěvníků, kteří si prohlédli mimo jiné i naše vystavovaná zvířata a měli možnost je zhodnotit. Výhodou také je, že kromě vystavovaných zvířat od různých chovatelů zde návštěvníci mohou vidět na přilehlých pastvinách mnoho dalších bahnic s jehňaty, prostě chov romanovek v reálu.

Na základě zajímavých dotazů ohledně chovu romanovských ovcí, které mi návštěvníci na místě kladli, jsem přesvědčen, že romanovka se v Česku neztratí. Byl jsem mile překvapen, jakým způsobem se noví chovatelé (členové klubu) zapojili do vystavování.

Kolekce vystavovaných zvířat byla na vysoké úrovni a předseďa SCHOK Ing. Richard Konrád měl nelehkou úlohu při hodnocení, a to se ještě někteří špičkoví chovatelé nezúčastnili.

Na jarní výstavě tradičně dominují ovce s jehňaty, kde zvítězila domácí čtyřletá Inplem Rosen Diva 5 52476/924 s naprosto dokonalým vemenem, perfektní tělesnou stavbou, a hlavně krásně vyrovnaným vrhem jehňat.

Ing. Richard Konrád při hodnocení beranů

Bahnice s jehňaty

1	Petr Zajíček, Farma Tehov		* 3. 4. 2024 otec: REBEL GREGORY 35048/024
	52476/924 ROSEN DIVA 5 (2020)		
	♂	43838/024	
	♀	74897/924	
2	Petr Zajíček, Farma Tehov		* 26. 3. 2024 otec: RAUCH FARIS 25911/024
	60314/924 ROS AIDA 4 (2023)		
	♂	38952/024	
3	Tereza Škorpilová, Nesměň		
	60289/924		
	♀	76862/924	

Nejlepší bahnice s jehňaty 52476924 ROSEN DIVA 5 od Petra Zajíčka

Druhá nejlepší bahnice výstavy 60314924 ROS AIDA 4 z chovu Petra Zajíčka

Třetí umístění bahnice s jehňaty 60289924 paní Terezy Škorpilové

Den Farmy kromě Jarní výstavy romanovských ovcí nabídl také možnost dětí povozit se na koních

V kategorii plemenných beranů dominoval mohutný, výborně osvalený a pevný beran 15566/024 REBEL od Jirky Denka z Běhařova.

■ Plemenný beran

1	Jiří Denk, Běhařov 15566/024 REBEL
2	Jiří Denk, Běhařov 25923/024 RELIK
3	Jana Hlavničková, Vrátkov 15370/024 ROSEN

Nejlepší plemenný beran výstavy 15566024 REBEL s chovatelem Jiřím Denkem

Tři nejlepší berani výstavy

V kategorii jehniček 3-6 měsíců věku zvítězila velmi výrazná, neuvěřitelně narostlá jehnice 70611/924, kterou předvedli Víznerovi z Vrd.

■ Jehnice

1	Jiří Vízner, Vrdy 70611/924 *1/2024
2	Jiří Denk, Běhařov 45884/935 *2/2024
3	Jiří Vízner, Vrdy 60296/924 *1/2024

Chovatel Jiří Vízner s manželkou a nejlepší jehnicí výstavy 70611924

Tři nejlepší jehnice výstavy - první a třetí 70611924 a 60296924 Jiřího Víznera a druhá 45884935 pana Jiřího Denka

Návštěvníci se na Dni Farmy mohli pomazlit také s dojnícemi plemene Jersey

Děti si užívají pšeničné ročníště

Chtěl bych poděkovat předsedovi klubu Petru Zajíčkovi a jeho manželce za přípravu a organizaci výstavy, která se opět povedla včetně doprovodného programu a bohatého občerstvení. Děkuji také všem chovatelům a dobrovolníkům, kteří se zúčastnili přípravy a organizace této milé akce.

Ať žije romanovka!

Za Klub chovatelů romanovských ovcí,
Jiří Vízner a kol.
Foto: Dominik Veselák, Jiří Rubek

JARMARK V KOŠAŘISKÁCH

V sobotu 25. května se v malebné obci Košařiska konal tradiční obřad míchání ovcí, známý jako miyszani owiec. Akce, kterou pořádala obec ve spolupráci s místními organizacemi, přilákala mnoho návštěvníků z širokého okolí. Pro účastníky byl připraven bohatý program plný kulturních a řemeslných aktivit, které oživily dávné tradice pasteveckého života.

Obřad miyszani owiec

Miyszani je jarní setkání hospodářů, při kterém se shromažďují ovce z jednotlivých statků, aby společně putovaly na horské pastviny. Toto setkání je nejen praktickou záležitostí, kde se domlouvají hospodářské otázky, ale i rituálním obřadem plným symbolických úkonů. Jan Milerski zahájil slavnost hrou na trómbicie, která zněla po celé dolině. Následovalo míchání stáda dvou hospodářů – starosty Janusze Klimka z Košařisk a Michala Staszowského z Milíkova.

Na trómbicie hraje Jan Milerski

Michał Milerski, chovatel ovcí z Nýdku, provázel návštěvníky tajemstvím starobylého zvyku. Vysvětlil, že kdysi hospodáři pásli ovce společně a před vyhnáním na pastviny probíhal obřad miyszanio, zahrnující obehnání stáda kolem jedličky, očarování kouřem, posypání jehličím a kamínky na ochranu před červy a vlky a pokropení svčenuou vodou. Na závěr rituálu se všichni společně pomodlili Otče náš. Poté se ovce vydaly na pastviny, doprovázeny pastýři.

Poté proběhla bonitace beranů, tentokrát se hodnotilo 34 kusů. Bonitaci vedl Michał Milerski, který během procesu vysvětloval návštěvníkům, podle jakých kritérií se berani hodnotí.

Modlitba Otče náš před vyhnáním ovcí na pastvu

Ukázky řemesel a kulturní program

Dalšími předváděnými řemesly byla ukázka ručního stříhání ovcí a výroba tradičního ovčího sýra starou metodou nad ohněm v kolibě, kterou předvedla Agata Staszowska.

Kulturní část programu zahrnovala vystoupení souboru písní a tanců Olza, kapely Czerchla a místních školních dětí. Hlavním hudebním číslem dne byl koncert folkrockové skupiny Bartnicky, v čele se zpěvákem Bogdanem Bartnickým. Atmosféru doplňovala bohatá tombola a možnost zakoupit sazenice, bylinky či výrobky od lidových umělců a řemeslníků.

Společenská událost pro všechny generace

Akce nebyla jen oslavou tradic, ale i skvělou příležitostí pro setkání s přáteli a sousedy. „Ovčí miyszani owiec je skvělá akce, která spojuje setkání s přáteli a možnost podívat se na starodávné zvyky vyhánění ovcí na pastvu. Jako obyvatelka sousedního Milíkova jsem sem přijela podpořit své sousedy. Pro děti je připravena spousta aktivit a chutná kuchyně akci ještě příjemňuje. Byl to opravdu příjemně strávený čas,“ uvedla Jolana Mazur.

Tradiční miyszani owiec v Košařiskách je nejen oslavou starých zvyků, ale i důkazem, že tyto tradice mají stále své místo v moderním světě a dokáží přitáhnout lidi všech věkových kategorií.

Michał Staszowski
Foto: Stanislav Seibert

Trojí obíhání okolo jedličky

Ručně ovcí stříhá Michał Staszowski

Hodnotitel Ing. Milerski a Danka Dziková

Dojení kozy

Ovce Janusza Klimka

Pozorné publikum všetkých vekových kategórií

ZPIT Olza vystupuje na miyszaniu owiec

Děti ze ZŠ v Košařískách vystupují na miyszaniu owiec

Anglonubijský kozel

Původní valašky

Beran texel

Beran původní valašky

Ukázka výroby sýra

Valašské fregály nemohou chybět

FARMA VRBĚTICE POŘÁDALA SELSKÝ DEŇ

První sobota v červnu již tradičně patří akci, na kterou se všichni těší. Selský deň ve Vrbětčích. Letos se akce konala 1. června. I když předpověď počasí nebyla optimální, cestu na akci si našlo hodně návštěvníků. Úvodního slova slavnostního zahájení se ujal starosta obce Vlachovice pan Zdeněk Hověžák. Mezi hosty mimo jiné přivítal i hejtmana Zlínského kraje Ing. Radima Holíše, který si v doprovodu starosty a organizátorů prošel celou akci. Po slavnostním zahájení se naplno rozjely všechny plánované aktivity. To neplatilo o stříhačích a jejich Mistrovství České republiky, kteří soutěž zahájili již v 7:00 hod. Komentování soutěže se ujal Ing. Vladimír Bařina, Ph.D. Mistrem České republiky se stal Marek Langer, druhé místo obsadil Karel Švarc a třetí Miroslav Sedláček. Uznání si jistě zaslouží i obě ženy ve startovní listině - Jana Šínová a Dominika Dvorská.

Návštěvníci se jako každoročně zapojili do soutěže v sečení kosou. Odvážní a zdatní se mohli přihlásit do soutěže v řezání a štípání dřeva. Pro pohodu všech návštěvníků hráli, zpívali a tančili členové souborů Dokopyjan, Dokopyjánek, Trombitáši z Javorníka a Ľudové tance Terchová. Občerstvení jako vždy vévodil kotlík ovčáckého mistra Jana Macků. Na odpolední přelet letadla jistě nezapomenou děti, kdy „z nebe“ padaly bonbóny.

Slavnostní zahájení Selského dne

Selský deň spolu s Mistrovstvím České republiky byl hodnocen návštěvníky na výbornou. Za veškeré úsilí si dovolím poděkovat všem zaměstnancům Farmy Vrbětice. Velký dík také patří majitelce Ing. Simoně Šeligové a jejímu tatínkovi Ing. Pavlu Šeligovi. Bez jejich nadšení a elánu by se akce jen těžko připravovala. Naše poděkování patří také všem, kteří se podíleli na organizaci stříhačské soutěže - České asociaci stříhačů pod vedením pana Thierry Delhomme a rozhodčím. Děkuje stříhačům za předvedené výkony a novému mistrovi přejeme ještě mnoho úspěchů v soutěžích a také hodně ostříhaných oveček.

Text: Ing. Jiří Huml

Foto: Ing. Simona Šeligová, Pavel Slovák

Bohaté pohoštění, posezení, setkání

Soutěž ve štípání

Soutěž v řezání pilou

Ukázka podkování koně

Vystoupení dětí z Dokopyjánku

Soubor Dokopyjan

Jan Macků a jeho kotlík

Nezapomenutelný přelet bonbonového letadla

Čekání...

Třídění vlny

Stříhači se činí od brzkého rána, dr. Bařina komentuje

Stříhačské klání se těší velké pozornosti publika

Mezi stříhači jsou zastoupeny i ženy

Vítězové - Marek Langer, Karel Švarc a Miroslav Sedláček

OTEVŘENÉ MISTROVSTVÍ ČR VE STRÍŽI OVCÍ - VRBĚTICE 1. 6. 2024

kvalifikace 1. kolo

Sm.	Stan.	Jméno a příjmení	Počet kusů	Čas			Vteřiny			Získané body za				Umístění
				celkem	na ks.	pořadí	m.	v.	sum.	čas	práci	ovce	celk.	
1	1	Marek Langer	3	0:07:04	0:02:21	4	420	4	424	21,20	26	14,0	61,20	4
1	2	Jakub Toms	3	0:07:11	0:02:24	5	420	11	431	21,55	17	19,5	58,05	2
2	1	Eduard Mlynarčík	3	0:07:52	0:02:37	7	420	52	472	23,60	24	18,0	65,60	5
2	2	Miroslav Sedláček	3	0:07:31	0:02:30	6	420	31	451	22,55	50	15,0	87,55	7
3	1	Antonín Kubart	3	0:10:22	0:03:27	9	600	22	622	31,10	41	26,0	98,10	8
1	2	Dominika Dvorská	3	0:18:50	0:06:17	10	1080	50	1130	56,50	86	28,0	170,50	10
4	1	Jana Šínová	3	0:06:57	0:02:19	3	360	57	417	20,85	27	18,5	66,35	6
4	2	Jan Šperling	3	0:09:09	0:03:03	8	540	9	549	27,45	59	24,0	110,45	9
5	1	David Zdrha	3	0:05:11	0:01:44	1	300	11	311	15,55	13	23,0	51,55	1
5	2	Karel Švarc	3	0:05:58	0:01:59	2	300	58	358	17,90	20	23,0	60,90	3

kvalifikace 2. kolo

Sm.	Stan.	Jméno a příjmení	Počet kusů	Čas			Vteřiny			Získané body za				Umístění
				celkem	na ks.	pořadí	m.	v.	sum.	čas	práci	ovce	celk.	
1	1	Marek Langer	4	0:09:16	0:02:19	4	540	16	556	27,80	27	23,0	77,80	6
1	2	Jakub Toms	4	0:09:42	0:02:26	5	540	42	582	29,10	14	12,5	55,60	1
2	1	Eduard Mlynarčík	4	0:10:10	0:02:33	6	600	10	610	30,50	17	24,5	72,00	5
2	2	Miroslav Sedláček	4	0:09:05	0:02:16	3	540	5	545	27,25	16	24,0	67,25	3
3	1	Antonín Kubart	4	0:10:38	0:02:40	8	600	38	638	31,90	33	35,0	99,90	8
3	2	Dominika Dvorská	4	0:19:13	0:04:48	10	1140	13	1153	57,65	40	22,5	120,15	10
4	1	Jana Šínová	4	0:10:35	0:02:39	7	600	35	635	31,75	26	34,0	91,75	7
4	2	Jan Šperling	4	0:11:52	0:02:58	9	660	52	712	35,60	52	31,5	119,10	9
5	1	David Zdrha	4	0:07:05	0:01:46	1	420	5	425	21,25	17	28,0	66,25	2
5	2	Karel Švarc	4	0:07:19	0:01:50	2	420	19	439	21,95	25	24,5	71,45	4

pořadí		kolo 1	kolo 2	součet	průměr
1	Marek Langer	61,20	77,80	139,00	69,50
2	Jakub Toms	58,05	55,60	113,65	56,83
3	Eduard Mlynarčík	65,60	72,00	137,60	68,80
4	Miroslav Sedláček	87,55	67,25	154,80	77,40
5	Antonín Kubart	98,10	99,90	198,00	99,00
6	Dominika Dvorská	170,50	120,15	290,65	145,33
7	Jana Šínová	66,35	91,75	158,10	79,05
8	Jan Šperling	110,45	119,10	229,55	114,78
9	David Zdrha	51,55	66,25	117,80	58,90
10	Karel Švarc	60,90	71,45	132,35	66,18

semifinále

Sm.	Stan.	Jméno a příjmení	Počet kusů	Čas			Vteřiny			Získané body za				Umístění
				celkem	na ks.	pořadí	m.	v.	sum.	čas	práci	ovce	celk.	
1	1	David Zdrha	6	0:13:30	0:02:15	3	780	30	810	40,50	47	38,5	126,00	5
1	2	Jakub Toms	6	0:16:21	0:02:44	5	960	21	981	49,05	17	27,5	93,55	2
2	1	Eduard Mlynářčík	6	0:16:46	0:02:48	6	960	46	1006	50,30	33	47,0	130,30	6
2	2	Karel Švarc	6	0:10:49	0:01:48	1	600	49	649	32,45	24	41,0	97,45	3
3	1	Marek Langer	6	0:12:48	0:02:08	2	720	48	768	38,40	24	27,5	89,90	1
3	2	Miroslav Sedláček	6	0:13:39	0:02:16	4	780	39	819	40,95	35	26,0	101,95	4

finále

Sm.	Stan.	Jméno a příjmení	Počet kusů	Čas			Vteřiny			Získané body za				Umístění
				celkem	na ks.	pořadí	m.	v.	sum.	čas	práci	ovce	celk.	
2	1	Marek Langer	9	0:18:40	0:02:04	1	1080	40	1120	56,00	41	28,0	125,00	1
2	2	Karel Švarc	9	0:18:50	0:02:06	2	1080	50	1130	56,50	44	41,0	141,50	2
1	2	Miroslav Sedláček	9	0:21:09	0:02:21	3	1260	9	1269	63,45	50	40,5	153,95	3
1	1	Jakub Toms	9	0:26:13	0:02:55	4	1560	13	1573	78,65	34	42,5	155,15	4

Účastníci Mistrovství ČR ve střížbě ovcí 2024

skotu. O obojí se starali ovčáci se svými psy plemene sinka. V sobotu ze 17 startujících jako první startovala Martina a svým výkonem nasadila pomyslnou latku hodně vysoko. Matěj předvedl krásný výkon a oba postoupili do nedělního finále mezi 12 nejlepších. Pro zajímavost v sobotu jsme mohli vidět práci čtyř beauceronů, čtyři kelpie, tři australské ovčáky, dva holandské hrubosrsté ovčáky, belgického ovčáka tervuere-na, bílého švýcarského ovčáka, mudiho, německého ovčáka a jako náhradníci si trať vyzkoušeli chodský pes a belgický ovčák malinoise. Každý tým šel se stádem dvaceti maďarských cápovek.

V nedělním finále byla trať o poznání náročnější než v sobotu. I přes dešťové přeháňky byla atmosféra úžasná, všichni si navzájem fandili a tleskalo se i těm, kteří si s tratí a ovceci neporadili nejlépe.

Matěj s Rikou předvedli velmi solidní výkon, který jim vynesl

celkové sedmé místo! Martina se Šňůrou, naše „želízko v ohni“, se postarali o drama, když se jim nepovedlo převedení ovčí přes most a Martina díky nervozitě spletla průchod další překážkou. Nicméně ostatní úkoly splnili excelentně, takže nakonec stanuli na stupních vítězů na krásném třetím místě. Druhá stanula na stupních vítězů slovenská dvojice Veronika Nemethelová s fenou AUO Mistou, vítězem se stala Finka Kaisa Hilska s AKE Masa. Naše reprezentace jako bonus přivezla i nádherné druhé místo v soutěži týmů, předběhli nás Italové a za námi skončili Němci.

Je škoda, že závěrečný ceremoniál narušil velký liják, na stupních vítězů se krčili před proudy vody nejen psi, ale také handleři. Zmoklí a promrzlí na kost, ale i tak plni dojmů, zážitků a emocí, jsme si domů odváželi hřejivý pocit, že jsme českému TS pasení neudělali ostudu.

Martina Mastilová
foto: archiv

ME stupně vítězů jednotlivci

Stupně vítězů družstva

■ ODBORNÝ ZÁJEZD CHOVATELŮ DO SRBSKA

Po delší době se podařilo Svazu zorganizovat odborný zájezd do zahraničí. Naše cesta vedla do Srbska a v programu jsme měli návštěvy několika farem chovatelů ovčí a koz včetně návštěvy 91. ročníku mezinárodního zemědělského veletrhu ve městě Novi Sad. Cesta byla připravena ve spolupráci s panem Miroslavem Budinskim, kterého naši chovatelé znají z dřívější spolupráce a také se s ním mohli potkat na poslední konferenci v Koutech.

Naším prvním cílem bylo město Subotica, kde se k naší výpravě připojil Miro. Po krátkém přivítání jsme vyšli na malou prohlídku města. Subotica se nachází v historickém regionu Bačka v autonomní provincii Vojvodina. Je významným kulturním centrem maďarské a chorvatské menšiny.

Po krátké prohlídce jsme vyrazili na první farmu, kterou naši chovatelé navštívili již v roce 2006, a dokonce s námi byli i 3 pamětníci této cesty. Zastavili jsme se u pana Józsefa Kálmána v Kanjiži. Farma chová 500 bahníc kříženců Ille de France. V přátelské diskuzi jsme se dozvěděli, že farmář vlastní 2 ha zemědělské půdy a ostatní má pronajaté. Jednotlivé pastviny jsou odděleny vodními kanály, které napájí řeka Tisa. Odchovává 1,5 jehněte, prodává je o hmotnosti 30-40 kg v ceně 5 € za 1 kg. Odbyt má výhradně v tuzemsku. Z debaty vyplynulo, že farmář dostává dotaci na bahnici ve výši 80 €, na jehně 25 €, na berana 300 €. Farma má ještě sady, ve kterých pěstují původní odrůdy jablek. I tuto činnost stát podporuje dotací. Po prohlídce jsme byli pozváni na ovčácký srbský kotlík. Po rozloučení s rodinou pana Kálmána jsme vyrazili do Ady, kde jsme měli zajištěný nocleh.

Na farmě

Pamětníci po 18 letech

Přátelské posezení

Srbský ovčí kotlík poprvé

Vzpomínka na rok 2006

Druhý den jsme přijeli na farmu, která je na okraji městečka Kula, kde žije necelých 18 tis. obyvatel. Čekal nás ovčín - dřevostavba s cihlovou podlahou. Majitelem farmy byl pan Derd Hencko, který chová ovce plemene suffolk. Pan Hencko v současnosti chová 130 bahnic. Jeho chov patří mezi špičkové chovy, a proto je velký zájem o plemenný materiál. Samozřejmě že také prodává zvířata na maso, výhradně v tuzemsku. Jak nám bača sdělil, základem kvalitního chovu je několik faktorů: 1. kvalitní pastva doplněná vojtěškovým senem, na přilepšení dává ovčím směs žita, triticales, ječmene, kukuřice. 2. kvalitní plemenný materiál - berany dováží ze zahraničí, upřednostňuje linie z Irska a Maďarska.

3. pracovitost, skromnost a láska ke zvířatům. Sám chová ovce od 7 let, kdy od svého otce dostal první kusy. Na svém stádě připouští z ruky, ovce synchronizuje. Březost kontroluje pomocí ultrazvuku, standardně váží jehňata ve 100 dnech. Na farmě s ním pracuje syn, kterému chce jednu farmu předat. Sám také ročně ostříhá 7 000 ks ovcí. Po rozloučení jsme se vydali směrem k městečku Ruski Krstur.

Přivítání na farmě

D.Hancko při diskusi o farmě

Z ovčína

Další návštěva nás čekala na farmě, kde se také chovalo plemeno suffolk. Přivítal nás pan Slavko Nagy s rodinou. Na farmě v současnosti chová 200 bahnic, 9 beranů a 50 jehnic, které jsou z části připravené na prodej a část zůstane v chovu.

Farma hospodaří na 300 ha zemědělské půdy. Odchovává 1,5 jehněte, bahnice nesynchronizuje. U beranů převažují holandské linie. Mimo ovčí jsme na farmě potkali volně se pohybující pštrosy a pávy.

Na druhé straně městečka Ruski Krstur nás čekala farma, na které se chovalo 300 ks ovčí plemene merinolandschaf. Pan Miroslav Haluska pracuje na farmě s jedním brigádníkem. S chovem začal před 20 lety, kdy si pořídil 5 bahnic z Chorvatska. Ovce si sám stříhá. Vlastní 10 ha zemědělské půdy, dalších 40 ha má v pronájmu. Při odchodu z farmy jsme objevili 80 let starý, plně funkční, traktor Massey Ferguson. Krása pro milovníky staré zemědělské techniky.

Merinolandschaf v ovčíně

Miro s farmářem

Massey Ferguson v plné síle

Pořád něco plete

A protože městečko je plné chovatelů, přejeli jsme během několika minut na další farmu, kterou vedla paní Marija Makaj. S manželem se vrátili na místo, kde vyrůstala. Obytná část farmy je již přestavěná a nyní všechny své síly a finanční prostředky vynakládají na přestavbu hospodářské části. V současné době chovají stájově 100 ks bahnic a 2 berany plemene merinolandschaf. Chov zakládali s 10 kusy. Velkou láskou paní Marije je pěstování růží, jejichž vůně se linula celou předzahradkou. Po návštěvě této farmy jsme byli pozváni na pozdní oběd. A jak jinak než na ovčí srbský kotlík. Opět vynikající.

Farmářka vpravo, farmář uprostřed

Přátelská diskuze

Dialog s farmářem

Po obědové pauze jsme vyrazili do města Vrbas, na jehož okraji nás čekala koží farma. Město Vrbas je historické město ze 14. stol. s 24 tis. obyvateli. Farma Vujanic (www.vujanic-farma.rs) byla založena v roce 1991 a produkovala vejce. V roce 2015 přišly na farmu kozy a začala nová etapa. V současné době se na farmě chová 50 ks alpských koz, které se dojí. Denně se zpracovává 80 l mléka. Veškerý sortiment ve vysoké bio kvalitě se prodá na trzích v místním regionu. Po malé ochutnávce produktů koží farmy se loučíme a odjíždíme do Noveho Sadu na farmu Rumenka.

V sýrárně

Z Neoplanu na čtyřkolkou

To jsme my

...a to jsem já

Na budoucí farmě nás přivítal mladý farmář Dragan Bogojević. V současné době chová 100 ks bahnic plemene Ile de France v dřevěném ovčíně, který do budoucna bude určen jako karanténa pro dovoz nových zvířat. Po výstavbě moderního ovčína o půdorysu 20 x 60 m počítá se stádem až 500 ks. Zároveň mladý farmář dokončuje halu pro podestýlkový chov slepic s kapacitou 10 000 ks. Plány má velké

a ne nedosažitelné. Má jasnou představu o krmené základně i o finalizaci produktů z obou chovů. Popřáli jsme farmářovi hodně úspěchů. A protože plánuje cestu do České republiky, rádi se s ním opět setkáme. Odjíždíme na hotel v Novim Sadu, kde nás čeká zasloužený odpočinek a následující den návštěva mezinárodního veletrhu.

Diskuze s mladým farmářem

V hale pro nosnice

Letos se v Novim Sadu konal již 91. ročník mezinárodního zemědělského veletrhu. Trochu historie: první zemědělská výstava se v Novim Sadu konala v roce 1923. V roce 1931 se konal 1. mezinárodní zemědělský veletrh a výstava hospodářských zvířat. Akci tehdy navštívilo 15 tis. návštěvníků. Letošního ročníku se zúčastnilo více jak 1 200 vystavovatelů ze 40 zemí světa. Návštěvníci na venkovních a krytých plochách našli bohatou nabídku zemědělské mechanizace (prezentovali se i výrobci z České republiky), drobné mechanizace a náradí, mohli navštívit v jedné z hal několik národních expozic – např. Itálie, Španělska, Indonésie, Angoly, Číny, Polska, Holandska, Rumunska, Maďarska a samozřejmě i České republiky. Na národní výstavě hospodářských zvířat se představilo několik stovek kusů – ovce, kozy, skot, koně. Z plemen ovcí a koz byly nejvíce zastoupeny: suffolk, merinolandschaf (v Srbsku württenberská ovce), Ille de France, romanovská ovce, burská koza, alpská koza. Na výstavě jsme se také setkali s některými farmáři, které jsme předchozí den navštívili. A co jsme nestačili prodiskutovat na farmě, stihli jsme na veletrhu. Stručně řečeno – slunečný den plný zážitků, novinek a přátelských diskuzí. A to jsme ještě netušili, že Miro Budinskí pro nás připravil ještě jednu podvečerní návštěvu u pana Davora Sekuliće, kterého naši předchůdci také navštívili v roce 2006. Bohužel, farma, na které se chovalo 500 ks ovcí, se musela vzhledem k novým okolnostem přeorientovat na jinou produkci. Dnes farmář hospodaří na 5 ha sadů, kde pěstuje 4 500 stromů kdoule pro výrobu vyhlášené rakije

Základ budoucího stáda

RACKA. Pan Sekulić vzpomínal na první návštěvu našich chovatelů. Na ovečky ale nezanevřel. Dnes chová 20 ks plemene racka a věří, že se mu podaří chov rozšířit. Vše bude záviset na získání pastevních pozemků.

Diskuze při degustaci

Představení farmy

Bývalé budovy ovčína

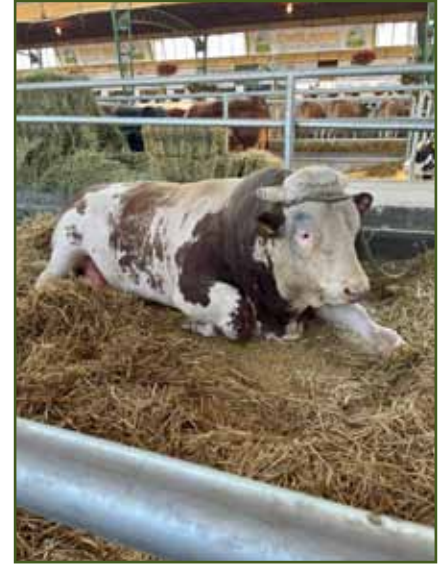
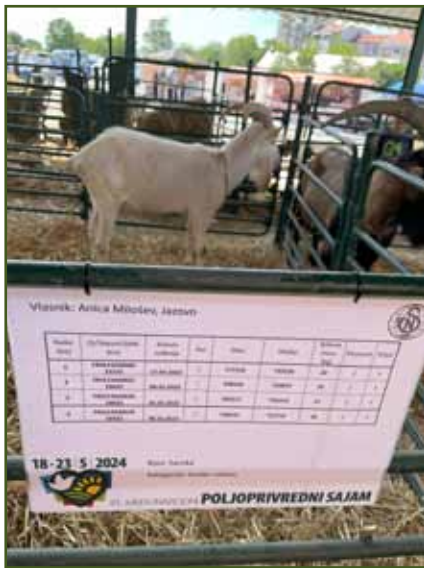
Účastníci zájezdu

Na závěr si dovolím i takto na dálku poděkovat Miro Budinskému za skvělou přípravu akce. Všem navštíveným farmářům přeju pevné zdraví a mnoho chovatelských úspěchů. Na zájezdu se sešla skvělá parta lidí, kterou nepřešla dobrá nálada po celou dobu zájezdu. K pohodě také přispěli řidiči ČSAD Tišnov, pánové Vladimír a Vladimír, které Honza

Macků rychle přejmenoval na Karla a Karla. A Honzovi také patří velký dík pro jeho neskutečnou trpělivost při překládání všech zvědavých dotazů nás účastníků zájezdu. Mistrě, děkujeme.

Text: Ing. Jiří Huml
Foto: Ing. Jiří Huml, Pavel Slovák

Zastoupení ČR na veletrhu

AGRI FAIR MALTA 2024

V polovině dubna jsem byl poctěn pozváním k judgování na národní výstavě Malty - Agri Fair 2024. Již téměř 20 let spolupracuji s řadou farmářů na celé Maltě a řada těch nejlepších chovů je postavena na zvířatech dovezených z České republiky. Logickým vyvrcholením této spolupráce bylo právě pozvání k hodnocení dojných krav, ovcí a koz na této nejprestižnější výstavě v zemi. Pro mě to byla velká výzva! Pohybuji se okolo výstav již velmi dlouho, ale většinou v pozici organizátora, komentátora nebo fitéra. Rozhodovat však množství skupin a plemen a svá rozhodnutí řádně zdůvodnit v angličtině bylo pro mě náročné, ale dle reakcí publika i organizátorů jsem to zvládl dobře.

Celá výstava byla umístěna ve dvou obřích klimatizovaných stanech uprostřed ostrova Malty v těsném sousedství Národního fotbalového stadionu. Jeden stan byl plný různých dodavatelů krmiv, technologií, pěstitelů, producentů potravin atp. Druhý stan byl pouze pro zvířata a bylo zde umístěno úvazové stání, zázemí pro chovatele, krásné prostorné předváděcí a tribuny. Přiznám se, že jsem dopředu očekával spíše, že se pár chovatelů sejde někde na louce, rozdělí se ceny a bude hotovo. Proto mě opravdu překvapila úroveň výstavy po všech stránkách.

Povzbudivá byla i velká účast návštěvníků, která ukazuje zájem veřejnosti o farmáře a produkci potravin přímo na Maltě. Během dvou dní výstavy prošlo bránou výstaviště přes 40 000 návštěvníků! Celkově žije v zemi okolo 540 tisíc obyvatel, a tak pokud by v Čechách byl podobný zájem veřejnosti, navštívilo by například Národní výstavu v Brně cca 830 tisíc domácích návštěvníků!

Dojným kravám předcházela soutěž dětí a juniorů v předvedení skotu, která byla podobně jako u nás rozdělena do skupin dle věku. Potěšitelná byla velká účast (celkově 32 soutěžících). Množství dětí a mládeže se prolínalo celou výstavou a je to jistě dobrá zpráva pro budoucnost zemědělství na Maltě. Početně dominoval holštýnský skot s velkou oblibou v červené variantě (RED). Kvalitativně však nezaostávaly ani jerseyky a brownswisky. Celkově bylo předvedeno 46 krav z populace cca 8000 krav chovných na Maltě.

Soutěže ovcí a koz se zúčastnilo cca 80 zvířat každého druhu. Nejvíce populární jsou zde dojná plemena, a tak vlastní soutěži krásy předcházela tradiční soutěž ve 24hodinovém nádoji u ovcí a koz, který probíhal ručně na vyvýšeném pódiu pod dohledem komise rozhodčích. U koz zvítězila sánská plemence s nádojem 8,6 litrů a u ovcí plemence domácího plemene s nádojem 7,4 litrů.

Vlastní výstavu jsem posuzoval společně s renomovaným francouzským judgem Guillaume Crépet dle klíče lichá, sudá. Tedy on po konzultaci se mnou rozhodoval každou lichou skupinu bez ohledu na to, jestli se jednalo o základní kolo, semifinále nebo finále a také si ji okomentoval do mikrofonu. Každou sudou jsem potom zase naopak rozhodoval a komentoval já.

O vysoké chovatelské úrovni svědčí i to, že všechna zvířata byla předváděna na obojcích ve volném předvadišti. Zvířata byla velmi pokojná a skvěle připravena na předvedení.

Mile mě překvapilo, že Malta má 2 národní plemena dojných koz a 2 národní plemena dojných ovcí, které mají zajímavé vlastnosti, exteriér a jejich populace je životaschopná a stabilizovaná.

Celá akce byla velmi dobře připravená a od všech účastníků sálala radost a odhodlání pokračovat v hospodaření i výstavách.

Přeji tedy maltským chovatelům, kteří opravdu nemají lehké chovatelské podmínky, spoustu chovatelských úspěchů a stabilitu jejich farem i v budoucnosti.

Ing. Petr Zajíček

■ VÝZNAM ANDROLÓGIE V CHOVE OVIEC A KÔZ

Ing. Jaroslav Pokorádi, Ph.D.^{1,2} – MVDr. Zuzana Krchníková¹ –
Doc. MVDr. Ján Pošivák, Ph.D.² – MVDr. Róbert Klein, Ph.D.²

1 - Animal Reproduction Centre, s.r.o., Červenej armády 753, 900 86 Budmerice
2 - Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, Komenského 68/73, 041 81 Košice

Chov oviec a kôz je dnes na pokraji záujmu verejnosti, štátu a sledujeme každoročné poklesy stavov chovaných zvierat, zániky fariem, či už mäsových alebo mliečnych plemien. Je preto potrebná neustála – permanentná popularizácia, osveta, zdôrazňovanie strategického významu ako potravinárskeho, tak aj ekologického pre zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva našich predkov.

A tak, ako v iných odvetviach živočíšnej výroby (produkcia

zdravých a ekologických potravín) je potrebné aplikovať moderné technológie, ktoré pomáhajú farmám zvyšovať produktivitu, ekonomiku a udržateľnosť. Moderné technológie v biologickom priestore chovu zvierat môžeme tiež nazvať biotechnológie. Základ akéhokoľvek chovu zvierat na produkciu živočíšnych produktov pre ľudí je schopnosť zvierat rozmnožovať sa a prinášať tak farme potomstvo na trvalo udržateľnú produkciu a rast farmy.

Biotechnológie v chove oviec aplikujeme na Slovensku, v Česku, v Rakúsku a najnovšie aj v Poľsku (Polish Pogorza Sheep)

Reprodukcia zvierat je elementárny faktor chovu a je dôležitý pre mliečne farmy (bez pôrodu nie je mlieko), tak aj pre mäsové (produkcia jatočných jahniat). Techniky, ktoré kontrolujú, riadia a zlepšujú reprodukciu v chove oviec a kôz sa nazývajú reprodukčné biotechnológie. Jednou z nich, ktorá sa priamo aplikuje v reprodukčnej biotechnológii je aj andrológia. Andrológia je podľa European Academy of Andrology (EAA) definovaná ako veda a medicína zaoberajúca sa špecifickými zdravotnými problémami samcov, najmä reprodukčnými a sexuálnymi funkciami z fyziologického a patologického pohľadu. Na základe sedemdesiatich rokov praxe v chovoch hospodárskych zvierat by sme mohli modifikovať túto definíciu ako odbor, ktorý sa odštiepil od urológie smerom k reprodukčným funkciám samcov (aj keď sú samozrejme spoločné urogenitálne orgány) a je zameraný na funkčnosť a zdravie pohlavnej sústavy a určuje plodnosť, podmienenú plodnosť a neplodnosť jedinca (fertilita, subfertilita a infertilita).

Praktická andrológia spočíva v komplexnom reprodukčnom vyšetrení a to pozostáva:

- klinické vyšetrenie pohlavnej sústavy - semenníky, predkožka, penis, prídavné pohlavné žľazy (adspekčne a palpačne),
- odber ejakulátu a jeho makroskopické vyšetrenie (pri odbere kontrola penisu, po odbere hodnotenie farby, pachu, konzistencie, pH ejakulátu),
- mikroskopické vyšetrenie ejakulátu systémom CASA (Computer Assisted Sperm Analysis): diagnostikuje sa hlavne komplexná analýza kvantitatívnych a kvalitatívnych

kompletná mobilná andrologická vyšetrovacia jednotka priamo na farme

ukazovateľov spermií a to hlavne koncentrácia spermií, progresívna pohyblivosť, počet životaschopných spermií, priemerná dráhová rýchlosť a % patologických spermií,

- odber natívneho ejakulátu pre bakteriologické vyšetrenie v prípade pozitívneho bakteriálneho obrazu pri mikroskopickom vyšetrení - potvrdenie/vylúčenie STI (pohlavne prenosných infekcií).

Výsledkom je celkové andrologické zhodnotenie reprodukčného zdravia donora a výstupom je založenie zdravotnej andrologickej karty samca a výstupný protokol o reprodukčnom zdraví donora.

Dnes, v 21. storočí sme schopní vyšetrit' plemenných baranov a capov priamo na farme s mobilnou mikroskopickou jednotkou a farmár tak vie okamžite po vyšetrení a odbere reprodukčný stav svojho chovanca. Týmto spôsobom vie nasadiť do prvej línie reprodukcie tých najplodnejších a hlavne zdravých baranov. Zároveň vie barana alebo capa s nízkou kvalitou reprodukčného zdravia oddeliť, dodiagnostikovať problém a prípadne nasadiť liečbu.

ukážka odberu ejakulátu baranovi

ukážka detailu odberu ejakulátu barana a odber do sterilnej vyhriatej nádoby

Pri porovnaní využívania biotechník (riadená synchronizácia ruje, asistovaná inseminácia) v chove hovädzieho dobytku a chovu oviec a kôz je situácia diametrálne odlišná. V mliečnych chovov HD už skoro vôbec nepoužívajú plemenných býkov a celá koncepcia chovu je postavená na asistovanej inseminácii kráv. V chove mäsových plemien HD je situácia kombinovaná, väčšinou podľa podmienok chovu a stupňa technológie sa využíva plemenný býk v prirodzenej plemenitbe a/alebo aj v kombinácii s asistovanou insemináciou. V chove oviec a kôz na Slovensku a v Česku sa zásadne využíva iba plemenný baran a cap v prirodzenej plemenitbe. Rozvoj využitia asistovanej reprodukcie u nás súvisí hlavne v efektívnom využití genetiky potenciálnych baranov a capov.

Reprodukčným manažmentom vie farmár zabezpečiť elitných baranov a využiť ich potenciál na čo najväčšom počte oviec a kôz. Hlavný význam v kontrole reprodukčného zdravia barana a capa spočíva hlavne:

hová rýchlosť a % patologických spermíí,

- využitie genetického potenciálu plemenného barana a capa vo veľkom rozsahu (100 – 1000 oviec),
hová rýchlosť a % patologických spermíí,

- pravidelné preventívne andrologické opatrenie je základ v boji proti poruchám plodnosti a rozširovaniu infekčných agens,
hová rýchlosť a % patologických spermíí,

- plánovanie inseminácii, pôrodov, selekcie oviec a kôz do skupín podľa manažmentu reprodukcie barana a capa.

Reprodukčne zdravý dospelý plemenný baran a cap je základ chovu a mal by vyžadovať pozornosť farmára nie iba tesne pred a počas prípušťacej sezóny, ale počas celého roka. Práve preto je podstatné vedieť hlavné príčiny prečo baran a cap môže mať dočasne alebo trvale poškodené reprodukčné zdravie. Zásadná je celoročná starostlivosť o barany a to hlavne v hygiena a čistota životného priestoru (salaš/maštal/prístrešok), pravidelná veterinárna a zootecnická kontrola a výživa plemenníkov s dôrazom na bielkovinovú zložku a vyvážený prísun minerálnych látok a vitamínov.

Hlavné dôvody, ktoré môžu znížiť plodnosť barana a capa je porucha tvorby spermíí, porucha transportu spermíí, poruchy sexuálnych funkcií a kombinované poruchy.

Príčiny vlastnej trvalej alebo dočasnej neplodnosti samca sú nasledovné:

- pokles kvality spermioqramu (príliš málo spermíí, zlá pohyblivosť spermíí, abnormálny tvar spermíí, azoospermia),

- chromozómové problémy,

- autoimunita k vlastným spermíám,

- porucha transportu spermíí (obštrukcia semenovodov, ktoré sú spôsobené napr. infekciou, úrazom, pooperačne, geneticky),

- koitálne problémy (impotencia, ruptúra penisu, neschopnosť prirodzene sa páriť),

- pridružené ochorenia (ochorenia končatín, extrémne vyčerpujúce aktivity - zlý pomer samíc k samcov, iné masívne infekcie zo zlej hygieny chovu)

Jednou z hlavných príčin redukcie kvality reprodukčného zdravia sú bakteriálne a vírusové infekcie. Z praktických skúsenosti dnes prevládajú bakteriálne infekcie, ktoré môžu spôsobiť zápal pohlavného údu a predkožky (balanitis et posthitis), poranenie pohlavného údu (vulnera penis), novotvary pohlavného údu (neoplasma penis), rany na predkožke (vulnera praeputii) a zápaly semenníkov, prisemenníkov a ich obalov (orchitis, epididymitis, periorchitis).

Zmysel andrológie je pomáhať prinavrátiť samcom reprodukčné zdravie vhodnou terapiou v prípade subfertility, resp. infertility. Andrologická prevencia je pojem, ktorý používame pri chovných samcoch, ktorí by mali absolvovať pravidelné andrologické vyšetrenia pre bezproblémové krytie, skoky, sexuálne aktivity, ktoré vedú k produkcii zdravých potomkov a kontrolovanému reprodukčnému zdraviu.

Znížená reprodukčná schopnosť plemenného samca má omnoho väčší dosah straty produktivity farmy ako znížená reprodukčná schopnosť ovce alebo kozy v konečnom prepočte ekonomiky farmy. Pri štandardnom chove oviec (pre názornosť použijeme 100 bahnic ako vzor), kde plemenný baran v prirodzenej plemenitbe má za úlohu priemerne splniť svoj reprodukčný potenciál na 30-35 oplodnených oviec, tak straty na počte jatočných jahniat, resp. produkcie mlieka pri neplodnom baranovi predstavujú 30%. Ak má reprodukčný problém ovca, tak strata farmára je 1%. Andrológia je veda, ktorá pomáha farmárom pevne udržiavať reprodukčný profit farmy na vysokých hodnotách a tým aj celkovú ekonomiku chovu.

Ze všech stran a již každý den slyšíme, že se naše planeta otepluje a že za to mohou skleníkové plyny. Díky nim je Země sice obyvatelná, protože pod svojí pokličkou udržují průměrnou teplotu asi +15 °C. Pokud by tu nebyly, měl by povrch Země asi -18 °C. Ale zejména lidskou činností dochází k enormní kumulaci v atmosféře, poklička houstne, zadržuje tepla více než v minulosti a to vede k oteplování zemského povrchu. Pokud to bude pokračovat dnešním tempem, máme se dle prezentace prof. Žaluda podívat, co pěstují zemědělci 100 výškových metrů pod námi. Za 20 let to půjde i u nás! Ale existují i scénáře pro rychlejší tempo oteplování a změny by byly daleko výraznější.

Mezi hlavní skleníkové plyny patří oxid uhličitý CO₂, metan CH₄, oxidy dusíku N_xO, ozon O₃ a další. Výroba energie

■ MÁME SE BÁT METANU?

Na konci února letošního roku se v Brně a Praze konaly pro zemědělce, zejména chovatele skotu, dva semináře za účasti dvou zahraničních hostů. ČMSCH, a.s., skotácké svazy a další organizace si je pozvaly jako odborníky, aby svými přednáškami pomohli rozlousknout mýty a fakta o kravách a metanu. A tak jak jsme se na stránkách Zpravodaje před časem zabývali otázkou umělého masa a dalších náhražkových hmot, pojďme si, s možností vytěžit poznatky zahraničních hostů prof. Franka Mitloehnera z Univerzity v Davisu v Kalifornii a Steva Winningtona z firmy Alta a jednoho domácího zdroje (prof. Zdeněk Žalud, MENDELU Brno), ujasnit některé argumenty do diskuzí s kýmkoliv, kdo o tomto tématu má potřebu diskutovat...

„zajišťuje“ 73 % z jejich produkce emisí, z toho tvoří veškerá doprava 16 % (z toho silniční dělá 12 %), často napadaná lodní a letecká doprava vyrobí necelá 2 % každá. Vytápění vyprodukuje asi 17 % emisí, vedle toho výroba cementu 3 % světových emisí! Kumulovaný podíl zemědělství na celosvětových emisích těchto plynů je odhadován na 18 %. Na ŽV připadá asi 6 %, na RV asi 4 %, ale na vypalování rostlinných zbytků a odlesňování dohromady 5,5 % a na samotnou kultivaci rýže 1,3 %! Chtělo by se napsat „zlatý cement“!

Podíl jednotlivých skleníkových plynů na jejich mixu v atmosféře je: CO_2 56 %, metanu asi 18 %, oxidů dusíku 6 % a ozonu asi 7 %. Co je ale diametrálně odlišné, je jejich schopnost ohřívat atmosféru. Pokud to přepočítáme a vyjádříme jako ekvivalent CO_2 , který by měl hodnotu 1, tak metan měl hodnotu 28 a oxidy dusíku dokonce 265!! Tady se nám váha jednotlivých plynů razantně mění. Rozdílný je ovšem i jejich poločas rozpadu, respektive opětovného zapojení do koloběhu života. CO_2 setrvává v atmosféře i 1000 let, metan pouhých 10 let a oxidy dusíku N_xO dlouhých 110 let. Vědci z Kalifornské univerzity v Davisu, v čele s přednášejícím prof. Frankem Mitloehnerem, proto navrhli úpravu „ohřívacího potenciálu“ u metanu na hodnotu 12. Je to zejména díky příznivé době deseti roků, kdy se metan z atmosféry dokáže vrátit do koloběhu uhlíku, a i když se přemění na CO_2 , tak uložením do půdy nebo začleněním do fotosyntézy ztratí škodlivost. Roční odhad produkce metanu je asi 558 milionů tun, roční utilizace asi 548 milionů tun. Roční přírůstek je tedy u metanu, oproti CO_2 a N_xO a jejich škodlivosti, zanedbatelných 10 milionů tun!?!

Tím bychom skoro mohli vše uzavřít, když je to s tím metanem tak jednoduché. Ale stále nám, chovatelům malých přežvýkavců, chybí ty další argumenty do diskuzí. Ovce a kozy jsou téměř z obliga, protože jejich podíl na emisí metanu je plivnutí do moře. Ovce vyprodukují odhadem 7–8, kozy asi 6 milionů tun metanu. Vedle toho chov buvolů 25 a skot dokonce 100 milionů tun metanu ročně. Takže hlavní tažení je vedeno proti krávám. Ale kolegové se nevzdávají a bojují velmi statečně. Ona totiž není kráva jako kráva! Tady je třeba udělat prostřih do druhé přednášky, kdy Steve Winnington hovořil o efektivitě šlechtění hospodářských zvířat, hlavně tedy dojeného skotu. Vzhledem k tomu, že byli v sále skoro sami elitní chovatelé holštýnů a českých strak, nikoho z nich nenechal na pochybách, že jdou správnou cestou, tedy zvyšováním užítkovosti, a to ve všech směrech, nejenom té mléčné, ale i reprodukce, fitness apod. Cílem chovů v USA je při mírném růstu nádoje docílit většího procenta krav na třetí až páté laktaci, kdy se rozloží náklady na odchov jalovice alepší ziskovost produkce mléka. Pro zajímavost v roce 1950 bylo v USA chováno 25 milionů dojených krav s užítkovostí asi 2000 kg mléka za laktaci (tedy stejně jako u nás). Dnes chovají pouze 9 milionů dojených krav, ale s průměrnou užítkovostí 10000 kg mléka (tedy také jako u nás) a produkce mléka se od šedesátých let zvýšila o 60 %. Za hlavní argument pro udržení, respektive trvalé zvyšování produkce mléka uvádějí, že do roku 2050 se počet obyvatel planety zvýší na 10 mld., a všichni budou chtít jíst. Přitom hlavním obecným argumentem proti živočišné produkci je potravní konkurence s člověkem ve spotřebě obilovin, resp. jaderných krmiv. To ale platí pro produkci vepřového a drůbežího masa a vajec, nikoliv pro přežvýkavce, kteří z 86 % konzumují rostlinná krmiva,

Budeme i u nás zakrývat polní hnojiště a jímat metan?

kteřá nikdo jiný na živočišnou bílkovinu nepřetransformuje. Naopak využijí efektivně i zbytky zpracovatelského průmyslu a zlepšují tak ekonomiku produkce dalších potravin (mláto, výpalky, cukrovkové řízky, otruby, pokrutiny a extrahované šroty, výlisky z citrusů...). Tolik moderní změna stravovacích návyků lidí z všežravců na vegetariány či dokonce vegany nic z pohledu klimatu neřeší, naopak znamená zvýšení uhlíkové stopy o 800 kilogramů na osobu.

Problémem je bohužel miliarda kusů skotu a buvolů, zejména v rozvojovém světě. Živé konzervy v extenzivním systému chovu produkují sice i 1000 kg mléka za rok, ale také 10x více emisí metanu na vyrobený 1 kg mléka, respektive stejně jako prošlechtěná dojná kráva ve vyspělém světě, akorát na stejnou produkci mléka jich je potřeba 10. Smutné na tom navíc je, že očekávané zvýšení populace se odehraje v Africe a jihovýchodní Asii, tedy právě v těch částech světa, kde by bylo potřeba zvýšit efektivně produkci potravin, nikoliv počty hubených neproduktivních zvířat. Příkladem by mohly být opět Spojené státy – v roce 1970 chovali 140 milionů kusů masného skotu, v roce 2010 90 milionů, přitom v obou letech vyrobili stejných 24 milionů tun hovězího masa!

Další z možných cest je použití krmných aditiv, které omezí produkci metanu z bachorové činnosti. Za nejlepší aditiva se dnes považují mořské řasy a mastné kyseliny (redukce metanu až o polovinu), zkouší se ale i oregano, taniny, česnek nebo monensin. Jiným způsobem k tomu přistoupili farmáři v USA, resp. v Kalifornii. Redukce produkce metanu je tam v plném proudu. Při skladování kejdy v lagunách docházelo k fermentaci organické složky a úniku metanu do atmosféry. Zakrytím těchto lagun, jímáním unikajících plynů a jejich dalším zpracováním dnes dosáhli snížení produkce metanu o 2 miliony tun ročně. Plyn-metan, označovaný jako RNG (renewable gas), prodávají jako palivo do vozidel a zlepšují tak ekonomiku svého podnikání. Jestliže z produkce mléka mají od krávy tržbu asi 4000 dolarů, tak z prodeje plynu dalších 2000 dolarů! Pokud Vám to připomíná zpravidla větší české zemědělské firmy s bioplynovými stanicemi, tak je to podobnost čistě náhodná.

Pokud je povrch naší planety tvořený ze dvou třetin mořem, asi z 9 % pouští, z 10 % tundrou, z 6 % deštným pralesem, z 8 % horami a 3 % lidskými sídly, tak orná půda

tvoří pouhých 4 % povrchu a pastviny asi 7 % zemského povrchu. Zajistit obživu pro rostoucí počet obyvatel bude sice obtížné, ale proveditelné. Vedle hlavních produkčních oblastí pro obilniny (USA a Kanada, Evropa vč. Ukrajiny a Ruska, Indie a Kazachstán, Čína, Austrálie a Brazílie s Argentinou, pás Afriky pod Saharou) se musíme zapojit i my chovatelé. Uvádí se, že se vyplývá jedna kalorie ze tří vyprodukovaných, v USA se vyhodí až 40 % vyrobených potravin, u nás to není o moc lepší. Nejmenší ztráty jsou u obilí, mléka a masa, největší podíl je u zeleniny, ovoce a mořských plodů. Odhady přitom říkají, že v příštích 30 letech budeme muset vyrobit víc potravin, než za posledních 3000 let! Práce bude tedy dost, ale zvýšená potřeba potravin pro růst světové populace by šla minimálně částečně řešit lepším využitím stávající produkce a jejím zefektivněním! Stejně tak můžeme zapracovat na snížení emisí metanu a dalších skleníkových plynů!

Závěrem si to shrňme. Malí přežvýkavci metan produkují, ale globálně jen asi 15 % z toho, co skot.

Přežvýkavci nekonkurují potravně člověku, naopak zhodnocují vlákninu na ceněné živočišné produkty po celé planetě.

Produkcí skleníkových plynů můžeme efektivně redukovat ukládáním CO₂ do půdy, resp. do travních porostů, organické hmoty. Následně lze plyny těžít z hnoje a rozkladu zbytků a využívat je jako palivo!

FARMA MAZANEC

Jsem Ing. Vladimír Mazanec a je mi 28 let. Se svou rodinou hospodaříme v Polici nad Metují v Královéhradeckém kraji. Pozemky farmy se nachází v nadmořské výšce kolem 500 m n. m. v chráněné krajinné oblasti Broumovsko. Celkem hospodaříme na 23 ha zemědělské půdy, z toho je 11 ha orné půdy a 12 ha travních porostů.

Historie naší rodinné farmy sahá do 40. let minulého století, kdy statek získal můj děda. Po pár letech hospodaření bohužel přišlo sloučení do JZD. Dědeček se k hospodaření vrátil až po revoluci, kdy si nechal vrátit asi 2 ha půdy jako záhmenku. Od malička jsem pomáhal s různými pracemi na statku, takže práce v zemědělství pro mě byla jasnou volbou. Už na prvním stupni základní školy jsem měl jasno, že chci být zemědělcem, a proto mé cesty vedly po absolvování základní školy na střední zemědělskou školu v Kostelci nad Orlicí, obor agropodnikání. Po střední škole jsem nastoupil jako brigádník na farmu Jana Šefce v Teplicích nad Metují, kde jsem začal získávat své první praktické a užitečné zkušenosti v chovu ovcí. K tomu přišlo přijetí na vysokou školu, konkrétně na Českou zemědělskou univerzitu v Praze obor Živočišná produkce. Již při výběru tématu bakalářské práce jsem měl jasno, že se bude týkat chovu ovcí se zaměřením na masnou užitkovost. Téma práce znělo: Perspektivita masných plemen ovcí chovaných v ČR a výsledkem práce bylo, že nejperspektivnější masné plemeno ovcí je plemeno TEXEL. V diplomové práci jsem se následně zabýval analýzou mateřských vlastností bahnic a porodní hmotností jehňat na přežitelnost jehňat a jejich růstové schopnosti... a jak jinak než u plemene TEXEL na farmě Lukáše Neugebauera. U obou prací mě vedl Ing. Martin Ptáček, Ph.D.

Chovem prošlechtěných, vysoce produkčních zvířat s kvalitně postavenou krmnou dávkou přispějeme k další redukci skleníkových plynů i bez redukce početních stavů stád.

Konzumací kořínků svět příliš nezachráníme. Efektivním využitím vyrobených potravin a jejich neplýtváním se o to můžeme pokusit.

P.S.: Druhý den po semináři se dívám na ČT a hlavní zprávy. Redaktor tam povídá, že neškodlivější skleníkový plyn je metan, a to 28x než CO₂. Prostřih na prof. Mitloehnera u telátek v Lánech nebo v Uhříněvsi, obecné řeči o snižování emisí. Cestou ke snížení že je efektivní živočišná produkce, ale hlavně prý redukce početních stavů hospodářských zvířat, děl nakonec redaktor. Tak nevím, jestli měl k dispozici stejnou prezentaci jako já, nebo mám napsat Radě ČT něco na téma vyváženého zpravodajství... Raději ne, spíš se poohlédnu, jak se pěstují pomeranče a jestli výlisky z nich někdo, stejně jako krávám, zkoušel krmit ovcím :):

Zpracováno s využitím prezentací prof. Franka Mitloehnera, Steva Winningtona a prof. Zdeňka Žaluda, vše k dispozici u autora.

Ing. Martin Hošek, Ph.D.

Současné stádo březích bahnic

Po úspěšném absolvování vysoké školy jsem nastoupil již jako zaměstnanec na farmu p. Šefce. Zároveň jsem se věnoval budování vlastní farmy. V naší rodině se nikdy ovce nechovaly, pouze dobytek, kozy, prasata a drůbež, takže jsem se stal průkopníkem. Nechal jsem si vrátit od družstva pronajaté pozemky a v roce 2020 jsem nakoupil 10 plemenných jehnic plemene TEXEL od Davida Noska ze Staňkova u Pecky a za rok jsem dokoupil ještě dalších pět jehnic. V současné době stádo čítá 38 zvířat, všechny zapojené v kontrole užitkovosti. V chovu jsou zastoupeny linie Tosca, Handbank robroy a Tarantino.

Bahnice jsou přes zimu ve stáji nebo na venkovním zimovišti s přístřeškem. Krmnou dávkou tvoří jetelotravní nebo travní senáž a seno. Krmiva se snažím dělat v co nejlepší kvalitě a ideální zralosti. Celoročně mají ovce minerální liz a sůl, před připouštěním a bahněním se mi osvědčil melasový liz Energy boostyx od firmy Iframix.

Bahnění probíhá ve stáji na začátku března. Po porodu je ovce s jehňaty pár dní v kotečku, poté pokračují do školky. Ovce po porodu dostávají přídavek jádra (ovsa). Velikým pomocníkem při bahnění je wifi kamera s nočním viděním. Tím mám bahnice pod kontrolou kdekoliv a kdykoliv 24/7 a mohu tak poskytnout bahnícím klid na porod bez své přítomnosti. Do porodu zasahují pouze v nutných případech. Jakmile počasí dovolí, jsou ovce s jehňaty vyhnány na pastvu. Pastviny přímo sousedí se stájí a nemusím zvířata nikam převážet, přičemž veškeré úkony jako odčervování, vážení a třídění probíhají přímo ve stáji. Pastervní areál je oplocen svařovaným pletivem na akátových kůlech doplněných elektrickým ohradníkem kvůli výskytu vlků v blízkém okolí. Tuto velkou pastvinu rozdělují na menší pastervní bloky ohradníkovými sítěmi. V první polovině srpna stříhám již odstavené beránky vybrané na nákupní trhy, bahnice stříhám na začátku února. Připouštění probíhá prozatím v jednom nebo ve dvou harémech, před připouštěním dostávají ovce i berani přídavek jádra a jsou přehnány na kvalitní pastvu.

Stříhání ovcí

Čerstvě ostříhané bahnice

Na podzim se účastním nákupního trhu v Náchodě, dále pak ENT texel v Lysé nad Labem, kde jsem v roce 2022 získal 2. místo.

Berani na NT Náchod

Mým cílem je produkovat kvalitní plemenná zvířata a mít je na nákupních trzích perfektně připravená, čistá a upravená. Dle mého názoru by to měla být samozřejmost, tak jako je tomu na trzích např. v Anglii. Je to dobrá vizitka jak pro chovatele, tak i prezentace plemene a klubu.

Sklobit zaměstnání na velké farmě pana Šefce a soukromé hospodaření je velmi časově náročné, ale mám největší pomoc a tou je moje manželka, rodiče a malý skoro dvouletý syn, kterého se snažíme vést k lásce ke zvířatům, jakou k nim máme i my. Každý den s ním chodíme za ovečkami, pomáhá s krmením a dalšími činnostmi a věříme, že jednou bude velkým pomocníkem i případným nástupcem.

Ing. Vladimír Mazanec

Malý farmář kontroluje ovečky

■ KOZÍ FARMA RODINY ŠPATNÝCH - EKOFARMA KOFA

Při pátrání po zajímavém kozím hospodářství jsem dostala tip na kozí farmu pana Jakuba Špatného. Zjišťuji, že jde o hospodářství s více než třicetiletou tradicí, které založili manželé Hana a František Špatní v devadesátých letech. Později farmu převzal syn Jakub a dál pokračují v chovu koz a výrobě sýrů. Navzdory mnoha zkušenostem, oceněním a ekologickému režimu hospodaření prožívá farma náročnou dobu. Jistě v této situaci není osamocená, a proto bychom rádi přinesli vyprávění právě o nich.

Redakce Zpravodaje SCHOK z.s.

Náš nejstarší syn se narodil počátkem přelomového roku 1989, roku, který zásadně ovlivnil život celé naší rodiny. Pracovali jsme s manželem jako ovocnáři prosperujícího jihočeského zemědělského družstva.

Při prvních zprávách o možnosti navrácení státem zabraného majetku manžel ani vteřinu neváhal, podal v práci výpověď a rozhodl se navrátit do malé obce Bílsko, ležící v podhůří Šumavy, na hospodářství svých rodičů. Výpověď byla přijata pod podmínkou, že uvolníme družstevní byt. Narodil se druhý syn a my řešili provizorní bydlení.

Manželovi rodiče byli nadšení, že statek opět ožije, ale prožívali obrovskou úzkost, když jsme museli pro první půjčku na opravu družstvem zdevastovaného hospodářství zastavit dům. Nevěřili, že by nás mohlo něco jako „kozí farma“ uživit. V Čechách nebyla žádná tradice výroby a konzumace kozích sýrů. Kozy se chovaly na mléko pro prasata.

Manžel byl stříhač ovcí, a tak jsme nejprve chtěli chovat ovce na vlnu. To nám ale nevyšlo, protože po revoluci o českou vlnu už nebyl zájem.

Stejně jako manželovi rodiče, ani já jsem si nedovedla představit, jak je možné na farmě vyrobit sýr, a ještě ho prodávat. Neexistovaly žádné normy ani zákony, ani veterináři a hygienici nevěděli, co s námi. Byli jsme pionýři na poli neoraném.

Díky exkurzím do Rakouska, Německa, Holandska i Francie, soukromě i přes SCHOK, jsme viděli, jak tam rodinné farmy

fungují, a to nás naplnilo optimismem.

S obrovským nadšením „obnovit hospodářství po generacích svých předků (nejméně 200 let hospodaření), se manžel pustil do rekonstrukce budov.

Současně s tím se k nám dostala informace, že Francouzi mají zájem koupit mlékárnu v Klatovech a hledají chovatele koz, kteří by pro ně produkovali mléko. Manžel objednal Šumavu a kde koukala koza z chliva, tam se zastavil. Ze záměru Francouzů sešlo, a tak jsme v roce 1991 vyrobili první sýry doma ve dvou hrncích.

V té době jsme měli opět štěstí, protože nás oslovila Ing. Bohmová z Výzkumného ústavu mlékárenského v Táboře s prosbou o dodávky kozího mléka pro grant na výzkum jeho zpracování. Na oplátku nám byla prvním rádcem při výrobě sýrů.

Jako ovocnáři jsme viděli, kolik chemie se dostává do přírody, a tak jsme se rozhodli pro šetrnější hospodaření. V roce 1992, době, kdy ještě nebyl zákon o ekologickém zemědělství (ani žádné dotace) a naši sousedi si klepali na čelo, jsme, jako druží, obdrželi cenu „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekologického zemědělce.

III. kat. 1. místo Jihočeský kozí čerstvý sýr PIKANT KOFA-Bílsko Jakub Špatný

V roce 1993 se narodil 3. syn a farma už vyráběla naplno. Začali nás navštěvovat i lidé z ciziny, jako je Jižní Korea, Srí Lanka, Francie, Kanada, ale i skupina lidí z Afriky...

Za své výrobky jsme pak obdrželi spoustu ocenění. V roce 2001 v Rovečném jsme v soutěži ovčích a kozích sýrů, v kategorii sýrů přírodních i sýrů s příchutí, dostali ocenění VÍTEŽ od Svazu chovatelů ovcí a koz. Máme několik předních míst ze soutěží Chutná hezky, Jihočesky, 1. místo v soutěži Regionální potravina za bio sýr bez příchuti s kulturou BIFI. Poslední je z loňského roku 1. místo za čerstvý sýr „Pikant“.

V roce 2008 onemocněl manžel vážnou nemocí, rozhodl se podnikání ukončit a předat nejstaršímu synovi Jakubovi. Od toho roku táhneme káru dál sami se synem. Máme 25 ha TTP a přibližně 100 bílých koz zapojených do kontroly užitkovosti. Já vyrábím sýry a syn dojí, stará se o zvířata a polnosti.

Jsmo stále ekologická farma a podléháme kontrole EZ.

Vyrábíme hlavně čerstvé sýry v 10 variantách, tvaroh, sýry polotvrdé i eidamského typu. Produkty prodáváme na farmě, některých trzích i rozvážíme po farmářských prodejnách, prodejnách zdravé výživy a restauracích v Písku, Vodňanech, Strakonici, Českých Budějovicích, Českém Krumlově, Kaplici, Prachaticích, ale i do Prahy.

Od ledna do června fungujeme jako místo odborné praxe

studentů 2. ročníků Střední zemědělské školy v Českých Budějovicích, obor veterinární.

Přečkali jsme mnohé, vstup do EU, se synem covidové období, ale současná situace je pro nás asi nejnáročnější. Nárůst cen vstupů je obrovský (energie o 80 %, nafta, služby, materiál...) a ceny našich výrobků dosahují stropu prodejnosti. Marže některých prodejců jsou vysoké a odbyt tak vázne.

Máme svou práci rádi a vděčné díky našich zákazníků nás přesvědčují, že vyrábět zdravé a plnohodnotné potraviny má stále smysl.

Věřím, že překonáme i tento náročný čas, a pokud nám budou síly stačit, ještě nějakou dobu budeme moci dělat radost přátelům kvalitních regionálních potravin.

Za rodinnou kozí farmu rodiny Špatných, Ing. Hanka Špatná

■ PSEUDOTUBERKULÓZA VE STÁDECH OVCÍ: VÝZKUMNÝ PROJEKT NAKAŽLIVÝCH ZOONÓZ A JEHO ZJIŠTĚNÍ VZHEDEM K MOŽNOSTEM ŠLECHTĚNÍ NA GENETICKOU ODOLNOST

Úvod

Pseudotuberkulóza neboli kaseózní lymfadenitida (CLA) je nakažlivé infekční onemocnění, které primárně postihuje ovce a kozy a může způsobit chovateli významné ekonomické ztráty. CLA se vyznačuje výskytem abscesů v lymfatických uzlinách infikovaných zvířat a jejím etiologickým agens je fakultativně intracelulární, pleomorfní bakterie *Corynebacterium pseudotuberculosis* (Cps). Onemocnění se v nakažených stádech poměrně snadno rozšiřuje a je považováno za nevléčitelné. V České republice a ani jinde v Evropě prozatím není běžné použití komerčních vakcín, které mají profylaktickou úlohu, onemocnění sice nevléčí, ale mohou bránit v nakažení dalších jedinců. Zasahují do životního cyklu původce v buňkách hostitele, brání jeho šíření v těle a omezují tvorbu abscesů, při jejichž prasknutí by se nakažlivý obsah dále šířil do vnějšího prostředí. Profylaxe je určitým způsobem kontroly a prevence, ale v současnosti není k dispozici žádná vakcína, která by poskytovala úplnou ochranu proti CLA ovcí a koz. Podobně lokální aplikace antibiotik spolu s chirurgickým odstraňováním abscesů se ukazuje jako poměrně nepraktická a neefektivní cesta k léčení, především v případě extenzivních chovů s vyšším výskytem nemocných jedinců. Během řešení výzkumného projektu „Řešení problematiky výskytu bakteriálních, protozoárních a virových agens v chovech malých přežvýkavců“ v letech 2019-2023, se jako funkční způsob boje s nákazou prokázala strategie monitoringu stád na výskyt specifických protilátek proti typickému

antigenu bakterie Cps spolu se separací nemocných zvířat a odděleným managementem skupin ovcí. I když tento přístup představuje v našich podmínkách jednoznačně krok správným směrem, je jak časově, tak ekonomicky poměrně náročný a bohužel nemusí vést k úplné eradikaci onemocnění.

Význam šlechtění na infekční odolnost a patogeny CLA

Šlechtění na žádoucí zdravotní znaky je jedním z řešení nepříznivé nakažlivé situace, od kterého chovatelé očekávají přirozené zlepšení odolnosti zvířat. Zdravotní znaky zahrnují především celkový stav tělesné konstituce a orgánů, citlivost ke specifickému onemocnění a imunitní systém. Výběr jedinců s příznivými zdravotními znaky, které jsou u zvířat

Autor obrázku Jitka Kyselová

velmi komplexními vlastnostmi, ovlivněnými celou řadou genů a vnějším prostředím, je efektivním prostředkem pro potlačení vzniku onemocnění i jeho nepříznivých následků. Genetické založení hostitele je přitom významným faktorem pro úroveň zdravotního statusu každého jedince v konkrétním vnějším prostředí. V porovnání s klasickými metodami vakcinační profylaxe a aplikace antibiotik je šlechtění na rezistenci, toleranci nebo efektivní imunitní odpověď sice dlouhodobějším, ale stabilnějším řešením. Zlepšování úrovně zdraví šlechtěním je spojeno také se zvyšováním produkce, omezením veterinárních nákladů, zlepšením reprodukčních ukazatelů a welfare zvířat. V případě nakažlivých bakteriálních zoonóz se zmírňuje potenciál přenosu na člověka vedoucí k ochraně veřejného zdraví.

Mnohé studie prokázaly, že imunitní odpověď na nákazu *Cps* zahrnuje jak vrozené, tak adaptivní složky imunity, včetně aktivace zánětlivých cytokininů a aktivní přesun dalších imunokompetentních buněk na místo infekce v těle. Během prvotního kontaktu s patogenem se u ovce aktivují geny vrozeného imunitního systému, především buněčná imunita, která zprostředkuje rozpoznání cizorodého mikroorganismu a iniciaci kaskád fyziologických dějů, které vedou k pohlcení bakterie makrofágy a snahu ji zneškodnit. V průběhu pěti až 14 dní po průniku nákazy do organismu se pak složitými ději aktivují geny adaptivní imunity, řídící tvorbu specifických protilátek – imunoglobulinů, které lze prokazatelně detekovat v krvi metodou ELISA. Ačkoliv bylo experimentálně prokázáno, že při opakované naze je klinická odpověď jedince mírnější, a syntéza specifických protilátek bývá nižší, celkové uzdravení je pravděpodobně pouze velmi sporadické a nemoc přechází do svého chronického stádia. Bakterie *Cps* totiž disponuje silnými patogenními rysy, především ochrannou komplexní buněčnou stěnou, kterou enzymatický aparát ovce a makrofágy nedokáží pravděpodobně efektivně narušit a baktérii tak účinně eliminovat a produkci exotoxinu, který je svou chemickou strukturou blízký jednomu z nejsilnějších pavoučích jedů a který poškozuje zasažené tkáně zvířete.

Metodika genomické asociační studie

V průběhu řešení Projektu problematiky výskytu nakažlivých zoonotických agens zjišťoval řešitelský tým VÚVeL, v.v.i. ve spolupráci s VÚŽV, v.v.i. hladiny protilátek proti *Cps* v krevním séru ovcí. Pravidelný roční monitoring zasažených stád umožnil také vyhodnotit opatření, která chovatelé aplikovali ve snaze zabránit nekontrolovanému šíření onemocnění. Přehledné výsledky kolísání protilátek proti CLA v několika sledovaných stádech plemene suffolk byly již podrobně referovány na 26. mezinárodní konferenci SCHOK

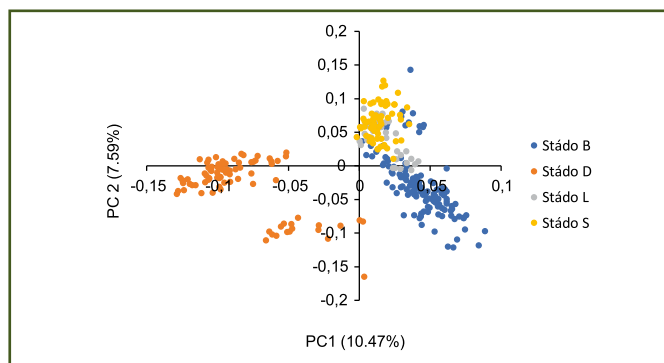
Autor obrázku umělá inteligence Midjourney Bot

v Koutech (Zpravodaj SCHOK 1/2024) a jsou popsány také v publikaci MVDr. Jiřiny Markové: „*Příručka pro chovatele ovcí a koz: Co bychom měli vědět o kaseózní lymfadenitidě*“. Tým molekulární genetiky z VÚŽV, v.v.i. se v průběhu řešení Projektu zaměřil na posouzení asociace mezi různým obsahem protilátek CLA v krevním séru ovcí a jejich genomem. Nejprve byl na více než 40 registrovaných farmách malých přežvýkavců v České republice proveden screening a hodnocení výskytu CLA pomocí laboratorních metod ELISA (komerční testy ELITEST CLA od Hyphen Biomed a ELISA ID Screen CLA od ID vet) spočívajících na principu detekce protilátek vůči CLA pomocí enzymatické reakce. Následně byly zjišťovány hladiny protilátek opakovaně po dobu 4 let pravidelně jednou ročně u vybraných celých stád ze spolupracujících farem zasažených CLA. Do asociační genomové studie bylo poté zařazeno 321 ovcí plemene suffolk ve věku od dvou do osmi let ze čtyř farem, které měly minimálně 3 výsledky měření protilátek. Dvce byly klasifikovány do dvou fenotypových skupin: zdravé, neinfikované ovce bez viditelných abscesů, které byly během sledovaných let konzistentně negativní ve všech ELISA testech (178 jedinců) a nemocné, infikované ovce (143 jedinců), které byly naopak vždy pozitivní. V naší studii jsme předpokládali, že dlouhodobě sérologicky negativní, zdravé ovce by mohly být k naze odolnější, zatímco pozitivní, nemocné ovce by mohly být naopak citlivější nebo méně tolerantní k infekci v postižených stádech. Genotypování DNA (deoxyribonukleová kyselina) bylo provedeno u všech ovcí pomocí genomického čipu GeneSeek® Genomic Profiler™ Ovine 50K v laboratoři NEOGEN® Genomics Europe Ltd. ve Skotsku. Po kontrole kvality genotypů jsme pro následný odhad asociace genomu ovcí s fenotypem protilátek mohli použít celkem 41 301 genetických markerů SNP (jednobodový polymorfismus, mutace neboli záměna v sekvenci DNA) lokalizovaných napříč všemi chromozómy v genomu. Asociace byla kalkulována smíšeným lineárním modelem pomocí software GCTA, na základě genomické matice příbuznosti a při zohlednění stáda a věku jedinců.

Nejdůležitější výsledky a dosažené poznatky o odolnosti ovcí

Výsledky studie a prvotní poznatky poukázaly na průměrně 18,9% promořenost naze CLA u přibližně 30 testovaných stád ovcí různých plemen. U čtyř farem zařazených do asociační studie se počet testovaných ovcí a průměrný podíl séropozitivních jedinců mírně lišil. Na farmě B bylo chováno téměř 370 ovcí, z nichž až 26 % bylo pozitivních; farma D měla 200 ovcí, z nichž 24 % bylo pozitivních; farma L měla 150 zvířat (31 % pozitivních); a farma S měla 265 zvířat (29 % pozitivních). Pro vizualizaci genetického pozadí zkoumaných ovcí a genetické struktury populací byla použita analýza hlavních principiálních komponent PC; viz obrázek. Každý jedinec je reprezentován jedním bodem, graf složitými metodami výpočtu umožňuje dvourozměrné zobrazení genetické podobnosti mezi jedinci a jednotlivé klastry bodů reprezentují analyzované populace a jejich genetickou variabilitu.

Obrázek: Analýza hlavních principiálních komponent (PC) genetické struktury a variability populací ovcí suffolk ze čtyř farem v ČR.

Analýza hlavních principiálních komponent (PC) genetické struktury a variability populací ovcí suffolk ze čtyř farem v ČR.

Genomová asociační studie prokázala pouze 2 SNP markery, potencionálně asociované s produkcí protilátek proti Cps u ovcí při nastaveném prahu pravděpodobnosti asociace $P < 2,45 \times 10^{-5}$. Nejvýznamnější SNP marker rs41700265 (identifikační kód v databázi SNP) identifikovaný na chromozómu 11 se nachází v genu TRIM16, který kóduje aktivní enzym ubiquitin ligázu. Tento SNP polymorfismus způsobuje významnou změnu v trojrozměrné struktuře a správném fungování ligázy. Další významný SNP se nachází mezi geny na chromozómu 20, v současnosti nejlépe popsáným genem je v této oblasti gen pro dlouhou nekódující molekulu lncRNA (ribonukleová kyselina), která se zapojuje do regulace genové aktivity – přepisování genu do jeho aktivní formy a následně do výsledného proteinu. Její přesná regulační úloha v metabolismu ovce však zatím známa není.

TRIM16 patří do rozsáhlé rodiny vzájemně příbuzných proteinů, které se zúčastňují procesů vrozené imunity a obrany proti infekčním nemocem. Jedna ze studií provedených na myších prokázala vliv těchto proteinů na omezení množení bakterie Cps a další studie zaznamenala zvýšený obsah TRIM45 v krvi ovcí, které byly vystavené nákaze, ale nebyly sérologicky pozitivní vůči CLA. Bylo také prokázáno, že TRIM16 je významně nápomocen při pohlcování a likvidaci patogenů buňkami uvnitř hostitele nebo ve spolupráci s dalšími regulátory přímo chrání buňky před invazí mykobakteriemi. Tyto poznatky ve spojení s našimi výsledky asociační studie zdůrazňují význam vrozených, buněčných imunitních procesů pro efektivní obranu a pro vznik odolnosti vůči onemocněním CLA. Navazující funkční anotace u několika desítek dalších genů, potencionálně asociovaných s citlivostí k CLA, které jsme během našeho výzkumu detailně analyzovali, zjistila jejich významné zapojení především do metabolické dráhy regulující bakteriální invazi do epitelálních buněk (prostřednictvím mezinárodní databáze metabolických a signálních drah Kyoto Encyklopedie genů a genomů). Podle dosavadních zjištění v literatuře mohou

různé kmeny Cps kolonizovat buňky hostitele odlišnými mechanismy, které jsou ale dosud málo prozkoumány. Na základě našich výsledků se domníváme, že pokud patogen dokáže proniknout přes epitelální a buněčné membrány exponovaného jedince, CLA se pravděpodobně postupně rozvíjí do dalších, dobře známých stádií patogenního vývoje včetně posledního, perzistujícího chronického stádia nemoci (viz článek autorů MVDr. Soňa Šlosárková a MVDr. Petr Fleischer: *Kaseózní lymfadenitida, Co o ní víme*. Zpravodaj SCHOK 2/2019). Tyto mechanismy by také mohly být příčinou individuální specifity imunitní reakce a rozdílné genetické predispozice k citlivosti zvířete na CLA.

Závěr

Studie genetických základů infekční rezistence k CLA u ovcí ve faremních podmínkách přinesla první poznatky o vztahu genomu zvířat k produkci protilátek během několika let monitorovaného období. Ačkoliv tato původní zjištění jsou cenná, je třeba je považovat za předběžná a měla by být rozšířena dalším vědeckým výzkumem. V případných navazujících projektech je třeba sledovat hladinu protilátek v kratších intervalech a větším pokusném souboru jedinců, validovat je také jinými citlivými laboratorními metodami, pravidelně zaznamenávat zdravotní stav a klinický obraz onemocnění a monitorovat biomarkery různých stádií onemocnění. Pro jakékoliv další genetické a genomické analýzy bude nezbytné spoléhat se na správné stanovení paternity, plemene a evidence dalších zdravotních a zootecnických informací o zvířeti. Identifikace genetických markerů SNP a genů zapojených v procesech vrozené imunitní ochrany přispěla k našemu chápání interakce mezi genomem ovce a patogenem Cps a je příslibem pro šlechtění na zdraví a infekční odolnost.

Poděkování

Výzkumný tým VÚŽV, v.v.i. děkuje za vstřícnost a ochotu farmářům, kteří během řešení projektu spolupracovali při organizování odběrů vzorků a sdílení informací o svých ovcích. Bez jejich podpory by tento výzkum nebyl vůbec možný. Oceňujeme také vzájemnou spolupráci se všemi dalšími řešitelskými organizacemi a SCHOK. Především tým VÚVeL, v.v.i. nám umožnil sdílení sérologických dat a získání fenotypů protilátek u všech analyzovaných zvířat. Finanční podpora pro řešení projektu byla poskytnuta MZE ČR, granty NAZV QK1910082 a MZE-RO0723. Výsledky analýz a dostupná literatura jsou k dispozici u autora článku.

Dr. Ing. Jitka Kyselová

Laboratoř molekulární genetiky, oddělení genetiky a šlechtění, VÚŽV, v.v.i.

GOSHEEPAR – NOVÝ VÝZKUMNÝ PROJEKT ZAMĚŘENÝ NA PARAZITY OVCÍ A KOZ

Vážení chovatelé,

dovoluji vám představit nový výzkumný projekt s názvem „Udržitelné antiparazitární programy v chovech malých přežvýkavců odpovídající konceptu One Health“, zkráceně GoSheePar (Obr. 1). Projekt je financovaný Ministerstvem

zemědělství ČR a jeho hlavním řešitelem je Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i. v Brně. Na řešení projektu se jako spoluřešitelé podílí Česká zemědělská univerzita v Praze, ZVOZD „Horácko“ družstvo, ZD Jeseník a Zoologická a botanická zahrada města Plzně, p. o.

Cíle projektu jsou následující:

- zjistit aktuální rozšíření nejvýznamnějších parazitů pasetně chovaných ovcí a koz – hlístic trávicího traktu (tzv. gastrointestinální hlístice nebo také žaludeční a střevní červivost), především nás zajímá nejvíce patogenní druh vlasovka slezová (*Haemonchus contortus*)
- vyvinout a v praktických podmínkách chovů ověřit novou, originální, citlivou a časově i finančně nenáročnou metodu pro diagnostiku hemonchózy
- rozpoznat chybné postupy při odčervování ovcí a koz, které vedou ke vzniku a šíření rezistence hlístic na odčervovací (anthelmintická rezistence)
- navrhnout a v praktických podmínkách českých chovů ovcí a koz otestovat moderní antiparazitární programy, které budou účinné proti žaludeční a střevní červivosti, zejména proti vlasovce slezové (*Haemonchus contortus*)
- v průběhu projektu seznamovat české chovatele i praktické veterinární lékaře o dosažených výsledcích i nejnovějších světových poznatcích v dané problematice

Do projektu se může zapojit každý chovatel ovcí a koz splňující níže uvedená kritéria. Chovatelé mohou poslat vzorky trusu zvířat poštou nebo kurýrní službou, a to od září do listopadu 2024.

Kritéria pro zapojení se do studie aneb co požadujeme:

- chov ovcí/koz s počtem 30 bahníc/koz a více
- odběr vzorků trusu musí být min. 6 týdnů po předchozím odčervení, nejlépe ještě před odčervěním
- vzorky musí být čerstvé a individuální (vzorky musí být označeny číslem zvířete a adresou chovu), vzorky musí být

odebrány přímo z rekta zvířat, a to v den odeslání a skladovány v chladničkové teplotě ($\pm 4\text{ }^{\circ}\text{C}$)

- počet vzorků z chovu: 10 bahníc/koz a 10 jehňat/kůzlat (ve věku 2-8 měsíců)
- účast na krátkém online dotazníku (zatím se připravuje)

Benefity pro chovatele:

- koprologické vyšetření zdarma (všem chovatelům sdělíme výsledky e-mailem; vyšetření je kvantitativní s údajem EPG – celosvětově uznávané vyjádření parazitárního zatížení zvířat)
- možnost konzultace zdarma ohledně řešení parazitóz zvířat, včetně jejich prevence
- účast ve studii je anonymní (nikde ve výsledcích nezveřejňujeme adresy či názvy chovů)
- u koprologicky pozitivních vzorků budeme dále analyzovat druhové spektrum hlístic pomocí qPCR (chovatelé budou dodatečně informováni o výsledcích vyšetření)

V případě zájmu o účast na projektu se, prosím, ozvěte na e-mail (gosheepar@gmail.com) (telefon pro případné dotazy: Adam Novobilský +420 773 761 865 nebo Jaroslav Vadlejš +420 604 953 122). Následně budete kontaktováni a obdržíte přesné a jednoduché instrukce pro odběr vzorků a jejich odeslání.

V listopadu (28. 11. 2024) zveme srdečně všechny zájemce na úvodní workshop zaměřený na problematiku parazitóz ovcí a koz v praxi (viz Obr. 2). Na workshopu budou prezentovány a diskutovány všechny aspekty biologie a epidemiologie parazitů, jejich diagnostiky, léčby a prevence. Workshop se uskuteční v Brně, v prostorách VÚVeL a je zdarma. On-line registrace bude dostupná měsíc před workshopem na této adrese: <http://www.vri.cz/prihlaseni/>

■ PŘÍPRAVA BERANŮ NA PŘIPOUŠTĚNÍ A VRBA - ZDROJ KOBALTU

Tentokrát jsme pro Vás v této rubrice zvolili dva články, opět z časopisu *Sheep Farmer*, které na první pohled pojednávají o notoricky známých věcech, alespoň co se přípravy beranů na připouštění týká. Nejde nám nikdy o žádné poučování, ale o pohled zpoza kanálu, kde si někdo může najít tu rozdílovou třešničku na dortu, která ho posune na vyšší úroveň, a to bez zbytečných chyb a vedlejších cestiček. Důraz kladený

na zdroj zvířat, jejich zdraví a plemenné hodnoty by nás měl spíš ujišťovat, že to děláme dobře. A jako zajímavost navrch přidáváme kratší zmínku o potenciálu, který vidí v okusování vrbového proutí, jakožto zdroje kobaltu. Již ve Štorchových Lovcích mamutů jim to dělalo dobře na zažívání, tak proč by to škodilo našim zvířatům :)

Ing. Martin Hošek, Ph.D.

SVAZ CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ VÁS SRDEČNĚ ZVE NA:

OVČÁCKÉ SLAVNOSTI KRAJSKÉHO SDRUŽENÍ ZÁPADOČESKÉHO KRAJE

Koná se: **20. července 2024 | 9:00 - 18:00**

Kde: **Farní zahrada arciděkanství v Nepomuku** (vstup průjezdem
skrz budovu arciděkanství)

Přesanické náměstí 1, Nepomuk 335 01

Vstupné: Dobrovolné

Těšte se na:

- Krajská výstava ovcí a koz (krajský šampionát)
- Závody ve stříhání ovcí
- Výstava drobných hospodářských zvířat (drůbež, králíci, holubi)
- Ukázky pasení zvířat s pomocí psů
- Vesnická olympiáda, králičí hop, tombola
- Grilovaný ovčí sýr, jehně na roštu, jehněčí kotlík
- Ukázky zpracování ovčí vlny
- Farmářské produkty z místních farem
- Dětská dílnička

SCHOK
SVAZ CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ

OVENÁLIE
ZLOBICE

17. 8.
2024

od 10
hodin

OVČÁCKÉ SLAVNOSTI

v přírodním areálu Zlobice, Malhostovice

Celostátní výstava plemen

ovcí a koz

Ukázky ovčáckých

dovedností

Občerstvení

Soutěže

Hudba

Vodní světelná

fontána

a ohňostroj

Vítejte!

Ruční stříž ovcí

Country kapela

Haluškový král

Dětský program

Pasení ovcí

Zpracování vlny

Dobrou chuť :)

OVENÁLIE 2024

Vážené členky a vážení členové Svazu chovatelů ovcí a koz z.s., vážené chovatelky, vážení chovatelé,

opět po roce si Vás dovoluujeme pozvat na 21. ročník ovčáckých slavností OVENÁLIE ZLOBICE 2024 a zároveň na 25. ročník celostátní výstavy ovcí a koz.

Obě akce se uskuteční v sobotu 17. srpna 2024 tradičně v areálu Zlobice, který se nachází severně od Brna mezi obcemi Malhostovice a Lipůvka. Hlavním organizátorem je

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s. ve spolupráci se společností OVEKO a.s., s obcí Malhostovice a za podpory Ministerstva zemědělství České republiky.

Na ovčácké slavnosti zveme nejen chovatele, ale i širokou veřejnost, která se seznámí s chovanými plemeny ovcí a koz, nabídneme něco málo soutěží, mnoho specialit, ukázky zpracování vlny a další. Návštěvníci si budou moci zakoupit ovčí a kozí výrobky přímo od farmářů. Ti nejodvážnější mohou zkusit štěstí v závodě v pojídání halušek či ve farmářském víceboji.

Program:

- 25. celostátní výstava ovcí a koz
- Tradiční ovčácké zvyky a ukázky zpracování produktů v podání Goralů z Košařísek
- Spřádání ovčí vlny a ukázky jejího zpracování
- Soutěže a aktivity pro příchozí, ■ soutěž v pojídání halušek s brynzou ■ farmářský víceboj
- Farmářský trh
- Country hudba
- Vodní světelná fontána a ohňostroj

Občerstvení zajištěno po celou dobu konání Ovenálií.

Slavnostní zahájení bude v 11:00 hod.

Areál Zlobice bude pro návštěvníky otevřen od 10 hodin.

Do místa konání v areálu Zlobice se dostanete z Brna směrem na Svitavy, v obci Lipůvka za restaurací Formanka odbočíte na Tíšnov, za vesnicí na vrcholu stoupání v lese asi po jednom kilometru opět odbočíte vlevo po panelové cestě 3 km k areálu.

S radostí zveme všechny chovatele a řemeslníky k aktivní účasti na akci. S Vaší pomocí bychom rádi připravili zajímavou akci, která osloví nejen chovatele, ale i širokou veřejnost a zaujme mladou generaci. Pokud jste farmáři, přímí producenti a zpracovatelé produktů z chovu ovcí a koz, nabízíme Vám výstavní plochu zdarma.

Své přihlášky na akci zasílejte na adresu: Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.,
pracoviště: Zlobice ev.č. 55, 666 03 Malhostovice
e-mail: infoschok.cz

Aktuální informace sledujte na našich stránkách:
www.schok.cz

NA VIDĚNOU 17. SRPNA 2024 V PŘÍRODNÍM AREÁLU ZLOBICE

Město
Jablunkov**GOROLSKI ŚWIĘTO**
Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne
Mezinárodní folklorní setkání
The International Folklore Meetings**77.****GOROLSKI
ŚWIĘTO****2. - 4. 8. 2024**

Městský les Jablunkov

www.gorolskiswieto.cz**Pátek 2. 8. 2024**

Městský les:

BISTRICA (Bulharsko)
BEPOR - Beskydský folklorní orchestr
ZABIJACZKA - vystoupení
mužského sboru GOROL

Dům PZKO:

Etnografický seminář
„Kawiarenka Pod Pegazem”
- literární setkání

Změny v programu vyhrazeny.

Sobota 3. 8. 2024

Městský les:

MYGDONIA (Řecko)
AVART (Mexiko)
Tomáš KOČKO & ORCHESTR
+ Vojenský umělecký soubor
ONDRÁŠ**Neděle 4. 8. 2024**

Městský les:

SALONA (Chorvatsko)
GRANDINĚLĚ (Litva)
FS GYMNİK (Slovensko)**Vstupenky** - pátek: 200 Kč / sobota: 200 Kč / neděle: 200 Kč /
3-denní vstupenka do 30. 6. 2024: 350 Kč; 3-denní vstupenka
od 1. 7. 2024: 450 Kč / ZTP, ZTP/P a děti do 15 let v doprovodu
dospělé osoby: **vstup zdarma**

smsticket

KUP VSTUPENKU NEBO
ZJIŠTI VÍCE INFORMACÍ

generální partner

hlavní partner

partner

mediální partneři

SVATOVÁCLAVSKÝ NÁKUPNÍ TRH VÝSTAVA OVCÍ A KOZ

XIX. ročník

28. září
2024

Farma
Pěňčín
u Jablonce n/N

od 9 hod.

PROGRAM:

- NT s bonitací pl. beranů a kozlů
- Ocenění šampionů výstavy
- Prohlídka farmy a muzea zemědělských strojů
- Vyhlídkový vláček do Kittelova areálu v Krásné
- Speciality z jehněčího a kozího masa
- Ukázka stříhání ovcí a zpracování vlny
- Jízda na koni či na traktoru
- Tradiční řemesla, dílničky pro děti a další atrakce
- Farmářský trh s pestrým sortimentem
- Živá hudba

*Přijďte se podívat, pobavit, setkat se.
Těšíme se na Vás*

SCHOK
SVAZ CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ

*Krajské sdružení SCHOK
Libereckého kraje
s podporou Libereckého kraje*

■ KALENDÁŘ ZÁVODŮ V PASENÍ PRO ROK 2024

Klub pracovních ovčáckých psů ČR, z. s., v tomto roce opět pořádá hned několik závodů nejvyšší kategorie v ovládní ovcí pomocí ovčáckého psa.

Nejbližším závodním víkendem jsou poslední kvalifikace na Continental 2024, které se budou konat 15. - 16. června v okolí Nehvizd u Prahy. Tyto závody budou rozhodovat o tom, kdo z českých závodníků pojedou na konci srpna reprezentovat Českou republiku do Rakouska.

Poslední červencový víkend, tj. 27. - 28. července, se konají kvalifikační závody v Pavlínově u Velkého Meziříčí. Tyto závody budou jako obvykle koncipovány i pro diváky, kdy nebude chybět občerstvení, divácká zóna či večerní posezení.

Vrcholem závodní sezóny je již každoroční největší závod se zahraniční účastí Czech Open, který se letos bude konat v Borové u Chvalšín (okres Český Krumlov). Letošní Czech Open bude především testem pro celý organizační tým - na tomto místě se totiž bude v následujícím roce pořádat

Continental (Mistrovství Evropy). K vidění budou v letošním roce výkony 84 týmů nejen z České republiky, ale také Německa, Slovenska, Polska, Slovinska, Rakouska či Finska. Pro tuto akci byl vybrán termín 19. - 22. září.

Velkou novinkou letošního roku jsou také kvalifikace na Mistrovství Evropy v pasení krav, kam se České republiky letos podařilo získat 2 místa.

1. kvalifikační závody se konají 5. července v Přestavlkách u Prahy, 2. kvalifikační závody proběhnou 3. srpna v Tiché u Dolního Dvořiště. 2 nejlepší psi z těchto závodů budou Českou republiku reprezentovat na zářijovém ME ve Francii.

Podzimní kvalifikace ještě nemají pevné termíny, jejich zveřejnění proběhne na webových stránkách www.kpop.cz. Na těchto webových stránkách můžou čtenáři dohledat více informací také k výše uvedeným závodům.

Lucie Reisnerová, člen výboru KPOP

■ SVAZ NA ZEMI ŽIVITELCE 2024

Ve dnech 22. - 27. srpna (čtvrtek - úterý) se bude v Českých Budějovicích konat 50. ročník Mezinárodního agrosalonu Země živitelka. Loňský ročník velmi úspěšný - přes 130 000 návštěvníků, více jak 600 vystavovatelů na 15 ha výstavní plochy, přes 20 zúčastněných zemí. Lze tedy předpokládat, že i letošní ročník bude pro návštěvníky zajímavý. Jedná se o jubilejní ročník, kde se všichni chtějí prezentovat v maximálním měřítku. Náš Svaz se výstavy zúčastní i letos. Expozici

ovcí a koz bude, stejně jako v minulých letech, zajišťovat Krajské sdružení Jihočeského kraje. Aktuální informace organizátorů mezinárodního agrosalonu lze sledovat na www.zemezivitelka.cz.

Na viděnou na expozici Svazu chovatelů ovcí a koz z.s. na Zemi živitelce 2024

Ing. Jan Vejčík

50 země živitelka

22-27/8/2024
České Budějovice

OVČÁCKÝ DEN
SOUTĚŽ V RYCHLOSTNÍ STŘIŽI OVCÍ

www.zemezivitelka.cz

   #zemezivitelka #vystavistecb #vcb

VÝSTAVIŠTĚ
ČESKÉ BUDĚJOVICĚ

RUDĚJOVICKÝ
Budweiser
PILSNER
BREWERY

GENERALI
ČESKÁ POJIŠTOVNA

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.
srdečně zve odbornou i laickou veřejnost na jedinečnou výstavu

NÁŠ CHOV

3. - 6. října 2024

28. výstava hospodářských zvířat a chovatelských potřeb,
Celostátní výstava ovcí a koz

VÝSTAVIŠTĚ
LYSÁ
NAD LABEM

ČTVRTEK 3. 10.
ENT zwartbles
ENT texel
NT masných
a kombinovaných
plemen

PÁTEK 4. 10.
ENT clun forest
NT kozlů
Národní šampionát
kozy zakrslé hol.
předávání ocenění
šampionům

SOBOTA 5. 10.
Národní šampionát
romanovské ovce
ENT romanovské
ovce

NEDĚLE 6. 10.
Národní
šampionát
anglonubijských
koz

Na shledanou na největší výstavě
ovcí a koz v České republice